

Larsen, Hans Rasmussen, Ravn, Jørgen Gram, Marius Buhl, Damsgaard, Karlskov Jensen, Helga Pedersen, Foss, Aksel Møller, Reedtz-Thott og Rager.

Den næste sag på dagsordenen var:

Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående forslag til lov om den amtskommunale beskatning [af Thisted Knudsen m. fl.].

Valgt blev: Kai Jensen, Th. Carlsen, Holger Eriksen, Urban Hansen, Hans Knudsen, Johs. E. Larsen, M. Larsen, Schrøder, Thisted Knudsen, Anders Andersen, Alfred Bagh, Foged, Thorkil Kristensen, Jørgen Jørgensen (Ullerup), Fibiger, Carsten Raft og Skytte.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om folkepension.

(Lovforslaget findes i tillæg A. sp. 671, fremsættelsen i tidenden sp. 949).

Formanden: Sammen med denne sag foretages de under punkterne 5—7 på dagsordenen opførte sager, nemlig:

Første behandling af forslag til lov om ændring i lov om folkeforsikring. (Vedrørende ændring af fradragreglerne for beregning af alders- og invaliderente og pensionstillæg til invaliderentemodtagere m. v.).

(Lovforslaget findes i tillæg A. sp. 693, fremsættelsen i tidenden sp. 949).

Første behandling af forslag til lov om ændring i lov om offentlig forsorg (vedrørende hjælp til enker m. v.).

(Lovforslaget findes i tillæg A. sp. 713, fremsættelsen i tidenden sp. 963).

Første behandling af forslag til lov om ændringer i folkeforsikringsloven. (Til gennemførelse af 1. etape af en folkepensionsordning) [af Ragnhild Andersen m. fl.].

(Lovforslaget findes i tillæg A. sp. 731, fremsættelsen i tidenden sp. 1023).

Lovforslagene sattes til forhandling.

Socialministeren (Strøm): I dag er de forslag, som jeg på regeringens vegne har fremsat om gennemførelse af folkepension samt om forbedring af rentemodtageres og enkers kår, til første behandling. Samtidig er det af det kommunistiske parti fremsatte forslag til lov om ændringer i folkeforsikringsloven til behandling. Det er klart, at jeg anbefaler de af mig fremsatte forslag, der bygger på den mindretalsindstilling, som blev afgivet i folkeforsikringskommissionens betænkning af socialdemokratiets og det radikale venstres repræsentanter, til velvillig behandling i det høje ting.

Med hensyn til det kommunistiske forslag er forholdet jo det, at ordføeren for forslagsstillerne, det ærede medlem fru Ragnhild Andersen, selv har været medlem af folkeforsikringskommissionen; det forslag, som det ærede medlem m. fl. har fremsat her i tinget, lykkedes det ikke at få tilslutning til i kommissionen, og jeg er heller ikke i stand til at give det min tilslutning. Jeg må derfor afvise det af det ærede medlem fru Ragnhild Andersen m. fl. fremsatte lovforslag og henstille, at man i stedet nu koncentrerer sig om de af mig fremsatte lovforslag.

Det, det nu drejer sig om, er at få sagen fremmet til de terminer, jeg har foreslået, til gavn for de gamle medborgere, som venter dels på en forbedring af deres aldersrente, dels på folkepensionen. Jeg ser gerne, at man når frem til en bred enighed herom; og jeg tror, at de af mig fremsatte lovforslag vil være det bedste grundlag for den videre forhandling.

Bundvad: Jeg vil gerne gå lige til sagen og sige, at hvis folketinget vil give sin tilslutning til de tre regeringsforslag, vi nu har til behandling, og det håber jeg inderligt man vil gøre, så lægger vi grunden til en betydningsfuld social nydannelse, måske den største i en menneskealder. Måske ikke så meget på grund af de satser, som forslagene indeholder, men så meget mere på grund af de nye principper, som nu nedlægges i denne del af vor sociale lovgivning. Jeg vil derfor gerne også på mit partis vegne rette en tak til den højtærede socialminister og til regeringen for disse tre forslags fremsættelse. De giver os et godt grundlag for en fri forhandling om det store

[Bundvad.]

folkepensionsproblem, og jeg tror, at forhandlingerne vil blive fulgt med stor interesse og med kritisk intetesse ikke alene her, men i befolkningen, fordi sagen vedrører os alle både nu og i fremtiden.

Som grundlag for diskussionen har vi ikke alene forslagene, men også folkeforsikringskommissionens betænkning. Jeg vil gerne anerkende det arbejde, der er nedlagt i denne betænkning, som vil påvirke diskussionen om folkepension mange år frem i tiden. Jeg beder kommissionens formand, departementschef H. H. Koch, kommissionens sekretariat og embedsmændene modtage en tak for vel udført arbejde.

Må jeg derefter som baggrund for det, jeg senere vil sige, minde om, at lovgivningen om alderdomsforsørgelse, som vi kender den i dag, er bygget op næsten stump for stump gennem mange år, og dog er den ikke ældre, end at de ældste blandt vore medborgere kan huske den tid, hvor den gamle, der ikke kunne være hos familien, måtte ende sine dage på fattiggården. Set på denne triste baggrund var den første egentlige lov af 1891 om alderdomsunderstøttelse, som det hed dengang, et stort socialt fremskridt, selvom ordningen set med nutidsøjne led af betydelige mangler. Kommunerne skønnede over værdighed og trang, og skønnet var ikke altid særlig velvilligt. Således kan den gennemsnitlige ydelse pr. alderdomsunderstøttet i 1892 opgøres til 58 kr. på et år. I 1902 var tallet steget til 96 kr. for et år. Det var små kår, de gamle levede under dengang.

I 1922 blev der gjort et stort fremskridt. Da blev understøttelsen gjort til en retting for den, der iøvrigt opfyldte lovens betingelser, og ydelserne blev gjort faste og højere. Ved socialreformen i 1933 gik man videre. Understøttelsen blev til rente, satsen blev forhøjet, fradragsreglerne lempe- des, og ordningen blev indlagt som den del af socialreformen, der hedder folkeforsikring. Også under besættelsen blev renten reguleret op, og efter besættelsen er gennem-

ført forbedringer både direkte ved lempelser i fradragsregler, ved pristalsregulering to gange om året, ved tillæg som erstatning for bortfald af rabatordninger og ved såkaldte eengangsydelser, hvoraf den sidste som bekendt blev vedtaget her i tinget i torsdags.

Det vil af det, jeg her har sagt, fremgå, at folkettinget gang på gang har været stillet overfor det ønskelige og socialt nødvendige i at udbygge aldersrenteordningen både i højden ved større ydelser og i bredden ved lempeligere fradragsregler; og det er gjort, når økonomiske og politiske muligheder var tilstede. Det er imidlertid min opfattelse, at det trods fremgangen nu er nødvendigt ikke alene at gå til højere ydelser, men også at foretage en radikal forenkling, ja, omlægning, af hele aldersrentesystemet, og jeg skal forklare, hvorfor jeg mener det.

Aldersrenten er for lav. Vi har rundt regnet 100 000 rentemodtagere, der ikke har nogen som helst indtægt ved siden af renten. De må altså leve af de beløb, som loven i dag giver adgang til. Lad disse beløb efter besættelsen have været stigende så meget, som der har været politisk mulighed for, så er de dog nu for lave. Det høje tings ærede medlemmer kender satsen, så jeg skal afholde mig fra en opremsning. Lad mig blot nævne yderpunkterne. Et ægtepar i København opnår højeste sats og enlige på landet laveste. Regner vi med grundbeløb og alle faste tillæg, rentetillæg, beklædnings- tillæg og brændselstillæg, og lægges hertil eengangsydelser, også den, folkettinget vedtog i torsdags, kommer man frem til, at det københavnske ægtepar på et år kan opnå ialt 4 374 kr. og den enlige på landet 2 392 kr. For disse beskedne beløb skal de klare alt. Selvom mange ældre har kunnet afpasse levevisen efter disse beløb og får det til at gå rundt uden evig jammer, er der ingen tvivl om, at selv beskedne forhøjelser vil lene ganske godt. Jeg mener ikke, at man skal spørge om, hvor lidt de ældre behøver for at klare sig, men derimod,

[Bundvad.]

hvor meget de skal have for at opnå en levestandard, der står i passende forhold til, hvad man anser for rimeligt for andre.

Renten bør derfor forhøjes. Det er det første mål, man må sætte sig ved en nyordning, men det er ikke det eneste. Problemerne omkring fradragsreglerne er i sig selv nok til at sætte en grå hår i hovedet. Som allerede sagt er den nugældende ordning bygget op stykkevis, og det kan ikke nægtes, at det er gået ud over helheden, så at vi nu befinder os temmelig langt fra den orden, som K. K. Steincke skabte ved socialreformen.

Vi har grundbeløb, vi har rentetillæg, vi har beklædningstillæg, vi har brændseltillæg, vi har en såkaldt særlig ydelse, og vi har et eengangstillæg. Dette udgør aldersrenten. Så har vi fradragsreglerne for indtægt ved siden af renten — jeg nævner reglerne i flertal, fordi vi har mange: en speciel for invaliders arbejdsindtægt, en for aldersrentemodtageres arbejdsindtægt, en for indtægt ved understøttelse og privatpension, en for indtægt ved anden pension og en for indtægt af formue, og endelig har vi en generel regel.

Når man tænker på, at folks indtægt kan komme fra flere steder og derfor skal beregnes efter forskellige regler, må man have ret til at tale om en indiviklet ordning, som snart kun specialister kan finde ud af. Det gør det ikke bedre, at indtægten måles i forhold til grundbeløbet, der kun er en del af den samlede aldersrente. Det giver for det første for små fradragsfrie beløb, og for det andet bliver tillæggene, der står i et vist forhold til grundbeløbet, i visse tilfælde påvirket meget uheldigt. Man kan således komme ud for, at en beskedne indtægtsforøgelse på f. eks. 10 kr., beregnet på et bestemt sted på fradragskalaen, vil medføre tab af brændseltillæg, hvilket her vil sige værdien af 15 hl koks. Med erindring om kokspriserne kan man vel tænke sig, hvad dette betyder for ret små indtægter. Jeg skal gerne indrømme, at mit eksempel ikke dækker en almindelig foreteelse, men det må stå fast, at reglerne, som vi har dem nu, kan virke temmelig hårdhændet overfor folk, der har indtægt ved siden af renten, og det er uheldigt både for den enkelte og for samfundet.

Forøvrigt er det et forhold, der berører mange flere mennesker, end man umiddelbart skulle synes. Vi må regne med, at rundt regnet 100 000 personer har indtægt ved siden af renten, men ikke så stor indtægt, at de får fradrag. Men de må alle gå og dividere på forholdet mellem indtægt og rente, hvis de ellers kan finde ud af det.

Dertil kommer ca. 50 000 personer, hvis indtægt giver nedslag i renten. Det er i denne sidste gruppe, vi i almindelighed finder privatpensionisterne, selvpensionister og alderdomsopsparere, som de kalder sig selv. Det er folk, der har tegnet livrenteforsikringer, er medlem af en eller anden privat pensionsordning eller har foretaget kontante opsparinger gennem årene. Det er folk, der gennem mange år har vist en betydelig offervilje i forventning om, at de derved sikrede sig økonomisk i alderdommen, men det er desværre ikke gået efter forventningen. Pengenes værdiforringelse op gennem årene har forringet pensionsens, forsikringens eller opsparingens reelle værdi ganske betydeligt. Det er således beregnet, at en livrenteforsikring tegnet i 1918 og ført frem til 1950, i dette tidsrum har mistet 69 pct. af sin værdi. Det er en stor skuffelse for de pågældende, og det er forståeligt. De må nu mod deres forudsætninger søge aldersrente, og da støder de på fradragsreglerne.

Lige så galt er det, ja, vel endnu værre, at store dele af befolkningen, både yngre og ældre, har et indtryk af, at det med de nugældende fradragsregler ikke kan betale sig at arbejde og spare op. Med rette eller urette — det kan altid diskuteres — møder man meget ofte den opfattelse hos ældre medborgere, at det ikke kan betale sig at yde den ekstra anstrengelse, det ofte vil være for ældre at tage et job, for, som man ofte hører dem sige, staten „stjæler“ jo pengene fra os igen i form af nedsat rente. På samme måde kan man ofte høre folk hævde, at det ikke kan betale sig at spare, fordi det bare går ud over en selv senere.

Det er jo helt galt. Her er vi ved at køre ind i en blindgyde. Således som vort samfunds problem er i dag og vil være fremover, må vi indrette os på den størst mulige arbejdsydelse og på størst mulig opsparing til fordel for krævende investeringsopgaver. Det er derfor også vigtigt for samfundet,

[Bundvad.]

at ældre præsterer den arbejdsindsats, som deres kræfter og helbred naturligt betinger, som de selv har lyst til at yde, og som jo vittelig i tusinder af tilfælde også medfører, at de holder sig friske og levende på en helt anden måde, end om de placeres i en stol med hænderne i skødet. Her må vi ikke bremse og hemme, men tværtimod opmuntre. Her lægger imidlertid indtægtsbestemmelserne hindringer i vejen.

Jeg vil også nævne, at indtægtsbestemmelserne medfører, at socialkontorerne landet over til stadighed må føre en ret indgående kontrol med de enkelte rentemodtageres indtægtsforhold for at konstatere, om den pågældende falder indenfor eller udenfor det fradragsfrie beløb, og det føles af gamle, veltjente medborgere som en krænkelse af den personlige frihed og som noget utidigt posekiggeri, som man godt kunne være foruden. Man henviser til, at noget tilsvarende jo ikke gælder for pensionister, der har været i offentlig tjeneste.

I det hele henvises der oftere og oftere i den offentlige debat til tjenestemændenes pensionsordning. Det er en reel efterlønsordning, som er kommet i stand ved bidrag fra tjenestemændene og fra stat eller kommune, udbetalt med et beløb, der sikrer en ganske god økonomisk standard, og med ydelser, udbetalt uafhængigt af bopæl, indtægt og formue.

Man ser hen til den ordning. Mange er særdeles kritiske overfor den, men de fleste, tror jeg, ser hen til den som noget eftertragtelssværdigt og mener, at når det har kunnet lade sig gøre at skabe en rimelig ordning for dem, der har med det offentlige at gøre, må det også være muligt at skabe en tillempet ordning for andre. Jeg melder mig på dette sidste hold. Det må kunne lade sig gøre, ikke på een gang, men gradvis, måske heller ikke med de samme beløb, men med samme økonomiske frihed. Jeg er af den opfattelse, at vi må tage sigte mod en almindelig og alle omfattende folkepension, således som man f. eks. kender det i Sverige — og det er det foreliggende fællesforslag en begyndelse til.

Der er flere veje at gå for at opnå det, man ønsker. Således har man, ikke mindst fra konservativ og fra retsforbundets side, ment, at vejen gik over en forsikrings-

mæssig ordning, det såkaldte præmiereserve-system, hvor forsikringspræmien og renten deraf skulle danne basis for, hvad man som gammel skulle have i ydelse. Folkeforsikringskommissionen har undersøgt dette spørgsmål og er enstemmigt kommet til det resultat, at en sådan ordning ikke kan tilrådes.

Der er ingen penge til de nuværende gamle i en sådan ordning; i overgangstiden på 42—47 år er ydelserne små og mindst i begyndelsen af perioden, og i overgangstiden bliver der en lang række vanskeligheder. Værre er dog de næsten fantastiske fonds, der skal opsaves gennem årene, nemlig 13,6 milliarder kr. for hver 1 000 kr., de ældre skal have, for 2 000 kr. i folkeforsikring altså en fond på mellem 25 og 30 milliarder kr. Fantastisk! Beløbet svarer til ejendomsskylden af samtlige danske ejendomme ved sidste vurdering. Og hvem skulle sørge for, at de mange rare penge havde bevaret værdien, når de kom til udbetaling? Det kunne ingen garantere for.

Jeg tror, det er lykkeligt, at man er blevet klar over, at den vej ikke er farbar, og at man er enig om det. Herefter skulle en hindring for andre mulige løsninger være fejlet af bordet — måske til sorg for forslagsstillerne, men til gavn for en positiv løsning.

En sådan positiv løsning søgte mit parti at finde gennem det forslag, som blev stillet i kommissionen allerede i sommeren 1952. Efter forsikringstankens forlis måtte vi gå ud fra, at en fremtidig ordning måtte hvile på det princip, at hvert års ind- og udbetalinger stort set balancerede. Videre måtte vi forudsætte, at en alle omfattende pensionsordning ikke lod sig gennemføre på een gang, men måtte disponeres på så lang sigt, at samfundsøkonomien kunne nå at blive tilpasset til den.

Man kan her spørge, hvorfor alle skulle være med i en sådan ordning. Vi har set af udviklingen, at det har været nødvendigt ikke alene at foretage forhøjelser af renten, men også at lempe fradragsreglerne. Der er ingen tvivl om, at vi både nu og i fremtiden må regne med, at fradragsreglerne yderligere skal lempes. Det er økonomisk nødvendigt, og det er befolkningens ønske. Herigennem tvinges man efterhånden til så vidtgående lempelser, at fradragsreglerne

[Bundvad.]

kun vil få betydning for en meget snæver kreds af de mest velstillede i befolkningen. Dette er også en vej til en slags folkepension, men den indebærer det, at de ældre stadig må være underkastet indtægtskontrol, for at man kan finde frem til de efterhånden færre, der skal falde udenfor ordningen. En sådan tilstand vil rejse meget bestemte krav om fradragsreglernes fuldstændige ophævelse, fordi de under sådanne omstændigheder vil føles ganske særligt krænkende for den allerstørste del af befolkningen.

Fremfor at lade sig drive til stadige mere eller mindre tilfældige reguleringer og lempelser — tænk på det virvar, vi har i dag — fandt vi det derfor rigtigt at imødekomme befolkningens ønsker og søge at lede dem ind i frugtbare baner. Man bør nemlig ikke alene spørge, hvor man begynder, men også hvilken vej man vil gå, og ganske særligt hvor man vil ende.

Derfor foreslog vi at gennemføre folkepension gradvis over en 30 års periode. Slutresultatet skulle være en almindelig pension, ens over hele landet, med satser ca. 33 pct. højere end de nugældende københavnske og gjort værdifast ved, at folkepensionen på ethvert tidspunkt skulle stå i et fast forhold til befolkningens gennemsnitsindtægt, idet den skulle udgøre $\frac{2}{3}$ af denne indtægt.

Vi gjorde med dette forslag et hæderligt forsøg på i takt med samfundsøkonomiens udvikling at opbygge en tjenestemandslignende ordning for alle gamle, men det gik som bekendt ikke så godt. Jo, under valgkampen. Det var, som om man fornam, i hvilken retning befolkningens ønsker går, og der blev givet tilslutning til forslaget — i princippet. Men tilslutningen holdt ikke sommeren 1954 over. Jeg siger ikke dette i bitterhed. Jeg forstår selv forskellen på tilslutning og tilslutning i princippet. Når jeg alligevel nævner det, er det for at få fastslået, at den enighed, som befolkningen troede var tilstede, mere var, skal vi sige platonisk end praktisk.

Det viste sig da også, som det ses i kommissionens betænkning, at hvert af partierne senere mødte med sit eget forslag. Hvad disse forslag går ud på, har de ærede medlemmer læst om eller været med til at

drøfte i partigrupperne, så det kommer jeg ikke ind på, men jeg synes, det er vigtigt at fremhæve, ikke mindst overfor befolkningen, at en skønne dag stod hvert parti i kommissionen med sit eget forslag, hvorefter intet som helst kunne fremmes, da intet parti i dette land er stærkt nok eller stort nok til at kunne gennemføre sine egne forslag. Det kan være godt eller dårligt, som man nu synes, men sådan er vilkårene, og det må man affinde sig med også i denne sag.

Nu måtte ens eget forslag falde, og det kan man beklage, men en fælleslinie, som kunne bære fremover, måtte findes. Kommissionens formand, departementschef H. H. Koch, gjorde på opfordring et forsøg på at trække linierne sammen, men desværre gav forsøget ikke resultat. Alligevel skal kommissionens formand have tak i dag, fordi han gjorde forsøget. Han ville frem, men kunne ikke komme det ad den vej, han mente at kunne foreslå. Derefter var det så, at repræsentanter for det radikale venstre og socialdemokratiet gik i forhandling om en vej frem, og vi blev enige om den fællesindstilling, der danner grundlaget for de forslag, vi nu behandler.

Jeg har opholdt mig noget ved det tilsyneladende rent formelle om kommissionsforhandlingernes gang, for at offentligheden, der interesserer sig så meget for denne sag, skal kunne se baggrunden for, at kommissionen ikke ordnede sagerne i et snuptag, således som man synes det måtte kunne ske.

Må jeg om de forslag, vi nu behandler, sige, at de ikke er udtryk for et enkelt partis principielle opfattelse af, hvordan folkepensionsspørgsmålet bør løses. Det har været nødvendigt at fravige principper til fordel for et praktisk resultat. Det er regeringens ønske, og det er de to forslagsstillende partiers ønske, at den ordning, vi nu behandler, skal kunne opnå bredest mulig tilslutning. Derfor har forslagene taget hensyn til synspunkter, som er gjort gældende fra andre partier.

Lægger man fællesforslaget, venstres forslag og det konservative folkepartis forslag til en overbygning på aldersrenten ved siden af hinanden og sammenligner dem, vil man kunne finde fælles træk på mange områder. Jeg nævner, at ordningerne er foreslået at skulle omfatte alle. Jeg nævner en vis overensstemmelse i satsernes størrelse. Jeg næv-

[Bundvad.]

ner en vis lighed mellem rentemodtagerne og andre i fordelingen af merydelserne, og jeg nævner ganske særligt ligheden vedrørende finansieringen, hvor fællesforslaget og de konservatives forslag falder helt sammen. Det kan da på denne baggrund heller ikke undre, at de to partiers repræsentanter i kommissionen viste fællesforslaget interesse. Således talte venstres repræsentant om, at forskellen ikke er stor, og det konservative folkepartis repræsentant lovede velvillig behandling i folketinget, fordi skitsen i mange henseender er i overensstemmelse med de tanker, det ærede medlem selv havde gjort sig. De to repræsentanter ville ikke forhandle i kommissionen „for nedrullede vinduer“, som de sagde. Nu ligger forslagene her til fri forhandling; der er åbne døre, presse, radio og fjernsyn. Kan man forlange mere? Og der er taget vidtgående hensyn til andre synspunkter. Vi håber derfor, det her i folketinget vil være muligt at forhandle sig til enighed.

Hvad forslagene iøvrigt angår, må de ses i sammenhæng, hvorved det billede kommer frem, at renten vil blive forbedret, at rentesystemet vil blive forenklet, at fradragsreglerne vil blive lempet, og at det første skridt på vejen mod en folkepension vil blive taget.

Jeg skal herefter gøre nogle bemærkninger om hovedtræk i de enkelte forslag, idet jeg tager forbehold overfor enkeltheder.

Først lovforslaget om alders- og invaliderenten. Efter dette forslag sker der en afgørende forenkling af aldersrenten. Medens vi nu opererer med et grundbeløb og de mange forskellige tillæg og særlige ydelser, sammenlægges disse tillæg og særlige ydelser med grundbeløbet, og vi får et nyt grundbeløb, som omfatter den egentlige rente. Jeg har tidligere nævnt, at dette grundbeløb herefter for et ægtepar i København vil være 4 374 kr. og for enlige på landet 2 392 kr. Herefter vil renten blive udbetalt med $\frac{1}{12}$ pr. måned, således at alders- og invaliderentemodtagernes organisations gamle ønske om at komme væk fra særtillæggene til fordel for en fast månedlig udbetaling bliver opfyldt.

Som jeg tidligere har nævnt, bliver indtægten ved siden af renten efter den nugældende ordning beregnet efter mange og ind-

viklede regler. Efter forslaget sker der den ændring, at alle former for indtægt — bortset fra to afvigelser — beregnes ens uanset indtægtskilden. Der er her tale om en betydelig forenkling, som jeg tror vil blive hilst med glæde.

Endvidere er der foreslået ændringer vedrørende fradragsreglen. Som bekendt giver den gældende fradragsregel adgang til et fradragsfrit beløb; dette beregnes efter hovedreglen som 50 pct. af grundbeløbet. Der sker nu det, at grundbeløbet sættes i vejret ved, at tillæggene indregnes, samtidig med at det fradragsfrie beløb foreslås sat til 80 pct. af det nye grundbeløb. Der ligger i denne ændring ganske betydelige fordele for dem, som har indtægt ved siden af renten, f. eks. privatpensionister og andre; det kan eksempelvis nævnes, at et ægtepar i København vil kunne have 3 400 kr. i skattepligtig indkomst og endda opnå fuld rente plus folkepensionstillæg. For den laveste sats på landet bliver det fradragsfrie beløb 1 850 kr., og de øvrige satser landet over ligger dèr imellem.

Stiger indtægten udover de fradragsfrie beløb, virker fradragsreglen, og den er efter forslaget formet således, at der foretages fradrag med 72 pct. ved yderligere indkomst. Jeg er klar over, at denne procent kan synes stor. Lad mig da nævne, at den ikke er hårdere, end at renten for et ægtepar i København først falder helt væk ved en skattepligtig indkomst på 8 500 kr. Det er rigtigt, at reglen ved stigende indkomst udover det fradragsfrie beløb vil virke relativt hård; til gengæld må man være klar over, at den er mild, når der er tale om faldende indtægter. I sin bedømmelse af dette forhold må man derfor gå ud fra en vurdering af, hvorvidt det er almindeligt, at folk over 67 år har stigende indkomster udover det fradragsfrie beløb, eller om de har faldende indkomster. Jeg tror, man må komme til det resultat, at der for dem, der er over 67 år, aldeles overvejende er tale om faldende indtægter, og disse faldende indtægter støtter man ved den foreslåede fradragsregel.

De tillæg, der beror på individuel bedømmelse, f. eks. ægteskabstillæg, invaliditetstillæg og bistanstillæg m. v., er bibeholdt og er reguleret op i overensstemmelse med prisreguleringsbestemmelsen. I forbindelse

[Bundvad.]

med spørgsmålet om ægteskabstillæg vil jeg gerne rejse et problem, som optager mange. Til ægtepar, hvoraf kun den ene af ægtefællerne på grund af alder opfylder betingelsen for at opnå rente, ydes der ægteskabstillæg. I reglen er det nødvendigt for sådanne ægtepar at søge sig anden indtægt ved siden af renten. Ved beregningen sammenlægges indtægten for mand og kone, hvorefter der sker nedslag i aldersrenten og i ægteskabstillægget. Det er for mig et spørgsmål, om vi ikke bør finde en mellemordning for sådanne ægtepar, så at de i det mindste med hensyn til indtægtsberegning kan blive gunstigere stillet. Vi vil gerne se på dette specielle spørgsmål i udvalget.

For aldersrentemodtagere på alderdomshjem foreslås der en ændret beregning af lommeengebeløbene, idet der ved indtægt ved siden af skal anvendes et fradragsfrit beløb og en lempelig fradragskala, og det kan jeg anbefale.

Jeg vender mig herefter til et hovedspørgsmål, nemlig spørgsmålet om, hvilken aldersgrænse der skal gælde for opnåelse af aldersrente og folkepension. Som det vist er almindeligt bekendt, har levealderen været stigende; man bliver ikke så tidlig gammel nu som før. Ser vi efter, hvordan det faktisk ligger, kan det ses, at den gennemsnitlige levealder for 60-årige — altså det antal år, man kan regne med at leve, efter at man er fyldt 60 år — er steget med 2 år i den sidste menneskealder. Det må da forekomme naturligt, at man regulerer aldersgrænsen op i overensstemmelse med denne udvikling. Der er derfor stillet forslag om, at aldersgrænsen for opnåelse af folkepension straks ansættes til 62 år for enlige kvinder og 67 år for andre.

Også aldersgrænsen for opnåelse af aldersrente er foreslået sat i vejret til henholdsvis 62 og 67 år, men her er foreslået en overgangsordning, så at forhøjelsen indtræder gradvis med $\frac{1}{2}$ år for hver 2 år efter den 1. april 1959. Der er herved taget hensyn til, at de, der i de nærmest kommende år står overfor at skulle begære aldersrente, ikke bliver gået for nær. Lad mig samtidig her sige, at folkepensionen vil tilfalde dem, der har aldersrente eller er berettiget til den, uanset om de ikke er henholdsvis 62 og 67 år.

Jeg kan på mit partis vegne anbefale, at aldersgrænsen efterhånden sættes i vejret med de 2 år, men jeg kan ikke nægte, at jeg gør det med nogen ængstelse. Ganske vist kommer vi ved forhøjelsen ikke højere op end Sverige, der har aldersgrænse ved 67 år for alle, også for enlige kvinder, og slet ikke så højt som Norge, der har 70 års aldersgrænse. Man må imidlertid sikkert indstille sig på, at selvom levealderen er stigende, vil måske mange kunne få brug for hjælp, før pensionsalderen indtræder. Hårdt legemligt arbejde, langvarig sygdom, erhvervsskader, tidlig udslidthed o. lign. kan medføre, at man før tiden får behov for rente. Det er derfor nødvendigt at have en dispensationsregel, der giver adgang til, at man tidligere end foreslået kan opnå rente. Vi har en sådan regel i dag i folkeforsikringslovens § 1. Den højtærede socialminister mener, at denne dispensationsbestemmelse dækker. Vi vil dog gerne have lov til at se nærmere på denne bestemmelse i udvalget.

Med hensyn til invalidernes forhold vil jeg udtale min tilfredshed med, at der er stillet forslag om, at der tilkommer dem et tillæg svarende til folkepensionen for aldersrentemodtagere. Jeg ser også, at der ved beregning af indtægt ved siden af invalidens eller ægtefællens arbejde er foreslået den særlige ordning, at der skal ses bort fra et beløb, der svarer til halvdelen af det fradragsfrie beløb. Dette forslag kan jeg anbefale. Jeg tror, det er rigtigt, at vi søger at stille invaliderne så gunstigt som muligt i forhold til arbejdet. Uden iøvrigt at gå i enkeltheder i dette spørgsmål vil jeg sige, at det forekommer mig ønskeligt, at problemerne omkring invalidernes forhold snart tages op til en samlet bedømmelse.

I lovforslaget vedrørende alders- og invaliderenten er bibeholdt de såkaldte zonesatser. Denne sag har vi meget ofte drøftet her i folketinget, og vi ved, at der nu vil blive foretaget en undersøgelse af, om disse zonesatser er retfærdige. Jeg er klar over, at der må ske ændringer i dette forhold. Principielt må man sige, at en folkepension, der må betragtes som en efterløn, bør være ens, uanset hvor man bor. Men selvom man ikke vil gå så vidt, bliver det dog nødvendigt at få sagen ordentligt undersøgt, fordi reglerne i dag må forekomme ret

[Bundvad.]

urimelige sine steder. Lad mig som eksempel nævne, at Taastrup kommune ved København har Københavnsstats. 1—2 km derfra, i Torslunde-Ishøj kommune, har man købstadsats, og 2—3 km derfra, i Greve-Kildebrønde, har man landsats. Det medfører, at der indenfor en afstand af 4—5 km er en forskel i renten for et ægtepar på over 800 kr., og det virker jo lidt stærkt. Tilsvarende eksempler kan måske hentes andre steder i landet. Vi må derfor se at komme til bunds i dette spørgsmål. Fra vor side vil vi med den største interesse afvente resultatet.

Lovforslaget om folkepension indeholder et nyt princip i vor sociallovgivning. Der findes ingen trangsbestemmelser. I stedet går man ind for ydelser til alle, der har nået en vis alder, og ydelserne skal udbetales med samme beløb uden hensyn til bopæl, indtægt eller formue, således som vi kender det fra tjenestemandsoverordningen. Forslaget omfatter en 6 års periode, indenfor hvilken der skal ske tre reguleringer.

Til dem, der i forvejen oppebærer aldersrente eller opfylder betingelserne for at oppebære aldersrente, vil der ved første regulering pr. 1. juli 1957 til ægtepar blive udbetalt 408 kr. og til enlige 276 kr. Næste gang, der reguleres, er pr. 1. juli 1959, og da forhøjes beløbene til henholdsvis 708 kr. og 468 kr. Tredie gang, der reguleres, er pr. 1. juli 1961, og da sker der en yderligere forhøjelse af beløbene til 900 kr. for ægtepar og 600 kr. for enlige.

For andre, som man kalder det, personer, der ikke oppebærer aldersrente eller opfylder betingelserne for at oppebære aldersrente, vil beløbene første gang være de samme som for aldersrentemodtagerne. Ved næste regulering forhøjes disse beløb til henholdsvis 900 kr. og 600 kr., og i tiden efter 1. juli 1961 forhøjes de yderligere til 1 500 kr. for ægtepar og 1 008 kr. for enlige.

Jeg tror, mange vil sige, at disse beløb i virkeligheden er meget beskedne. Det er de efter min mening også, men vi kan ikke gennemføre en fuldstændig folkepension på een gang, hvad vi forøvrigt aldrig har foreslået. Det må gøres gradvis over årene i takt med den almindelige samfundsudvikling. Men det er efter vor mening vigtigt at få begyndt på en folkepensionsordning

og få slået fast, at det er den vej, vi vil. Så kan der bygges videre, når tid og råd er dertil. Når de 6 år er gået, må vi stoppe op og vurdere stillingen påny, og det må da afgøres, om vi kan bygge videre på ordningen, eller om der må ske ændringer.

Som jeg allerede har sagt, tror jeg, at ideen i en folkepensionsordning, som omfatter alle, er rigtig. Jeg håber derfor, at der kan opnås tilslutning til, at vi nu får begyndt på en ordning, der viser fremad.

Jeg har så lige en bemærkning om en enkelt paragraf. I § 9, stk. 1, i lovforslaget om folkepension hedder det, at personer, som er ansat i pensionsberettigende stilling i staten, kommuner, koncessionerede virksomheder o. s. v., eller som er medlem af en statsunderstøttet pensionskasse, ikke er omfattet af loven, og der henvises i bemærkningerne til, at der forestår særlige forhandlinger med tjenestemændene.

Jeg kan tiltræde dette. Tjenestemændenes og andres særlige pensionsordninger er et resultat af forhandlinger mellem tjenestemændene og stat eller kommune, og det ville med rette af tjenestemændene blive betragtet som krænkende, hvis vi lovgav på dette område uden først at tale med dem derom. De forhandlinger, der er bebudet, eventuelt i tjenestemandskommissionen, må nu føres, og jeg vil tro, at befolkningen vil imødesee resultatet med stor interesse. Det tilkommer ikke mig at give råd om, hvilket forhandlingsresultat man bør komme til, men jeg tør vel sige, at det var ønskeligt, om man kunne komme til et resultat, som kan modvirke den kritik, man altfor ofte møder landet over. Jeg tror, det ville være i begge parter interesse.

I bemærkningerne til forslaget siges det, at udtrykket „ansat i pensionsberettigende stilling“ ikke omfatter personer, hvis pensionsret er begrundet i et valg til et offentligt hverv, f. eks. medlemmer af folketinget, borgmestre, rådmænd og sognerådsformænd med adgang til pension. Dette betyder, at de nævnte, herunder altså også folketingsmedlemmer, er omfattet af pensionsforslaget, skal betale bidrag og have ydelserne. Det har i „Dagens Nyheder“ for i mandags givet anledning til nogle syrlige bemærkninger om folketingsmændene. Jeg synes, at dette spørgsmål er meget enkelt. Bortset fra det rent juridiske, at

[Bundvad.]

folketingsmænd ikke er ansat med kontrakt, opsigelse og alt det dør, men er folkevalgte, står vi nu overfor at skulle gennemføre det første trin i en folkepensionsordning, som vi håber senere at kunne udbygge til en almindelig folkepensionsordning. Det ville efter min mening være helt urimeligt, om den første lov om dette forhold, uanset om den er fordelagtig eller ikke fordelagtig for folketingsmændene, skulle indeholde en bestemmelse om, at „denne lov gælder ikke for folketingsmedlemmer“. Den gælder for folketingsmedlemmer og også for ministre.

Iøvrigt vil vi gerne i udvalget se lidt nærmere på § 9 og de forhold, der knytter sig til personer, der på en eller anden måde får ydelser af det offentlige i forbindelse med pension eller understøttelse, ligesom vi også gerne vil have klaret, hvad man mener med halv- eller helofficielle institutioner.

Jeg kommer så til det afsnit af mit indlæg her i dag, som jeg har givet denne overskrift: Hvad koster nu den ordning, som her er foreslået?

Hvad angår merydelsen til invaliderne, er der regnet med en merudgift det første år på ca. 10 mill. kr., stigende gradvis til et beløb på ca. 30 mill. kr. Til dækning heraf er det foreslået, at invalideforsikringspræmien, som man betaler sammen med sit sygekassekontingent, forhøjes fra 8 kr. 40 øre årlig til 15 kr. i begyndelsen af perioden og til 19 kr. i slutningen af perioden. Samtidig foreslås arbejdsgiverbidraget til invalideforsikringsfonden forhøjet fra 6 kr. til 11 kr. i begyndelsen af perioden og 14 kr. i slutningen af perioden, alt pr. beskæftiget helårsarbejder. Herved skaffes der fuld dækning for ydelsen til invaliderne, og vi kan tiltræde dette som rimeligt.

Til aldersrentens forenkling, lempelse af fradragsregler m. v. må der beregnes en udgift, som dog efterhånden stort set opvejes ved besparelser ved aldersgrænsens forhøjelse.

Endelig er der udgifterne til folkepensionen. Hvad koster den? Da lovforslaget regner med lavere satser i begyndelsen og stigende senere, vil udgiften svinge hermed. Udgiften er beregnet til det første år at blive 100 mill. kr., og, når ordningen er

fuldt udbygget, 250 mill. kr. Det er disse årlige beløb, man må regne med og ikke, som jeg har set det gjort, beløb sammenlagt for flere eller færre år. Men naturligvis kan man regne sammen, hvad det vil koste for hele perioden beregnet under eet. Da kommer man til det resultat, at merudgiften for hele perioden vil blive 836 mill. kr., hvoraf 552 mill. kr. eller ca. to trediedele går til den gruppe, som har aldersrente eller opfylder betingelserne herfor.

Til sammenligning og udregnet på samme måde vil venstres forslag medføre en samlet udgift på 636 mill. kr., det konservative folkepartis en udgift på 730 mill. kr. og kommunisternes 1 484 mill. kr. Men man kan som sagt sagtens få store tal frem, man kan jo bare regne nogle flere år med, og man kunne måske more sig med at gøre det på andre områder af det offentlige budget.

Imidlertid har det kun aktuel og virkelig økonomisk interesse, hvad man indenfor det enkelte år vil bruge til folkepensionsordningen, og dør ligger det som sagt således, at man det første år må regne med en merudgift på ca. 100 mill. kr.; derefter stiger beløbet gradvis til slutningen af perioden til 250 mill. kr. det sidste år.

Der spørges: Har vi råd til folkepension? Det spørgsmål er indgået i den offentlige debat, også i radioen. Det synes mig, som om man til tider glemmer at stille et andet spørgsmål: Er det nødvendigt eller ønskeligt med folkepension? For måske var det lettere at svare på spørgsmålet om, hvad vi har råd til, når det andet var klaret. Men jeg vil alligevel gerne gå ind på spørgsmålet om at have råd, og jeg tager det op, således som jeg har mødt det i den offentlige debat.

Først vil jeg anlægge en rent social betragtning og spørge, om de vilkår, vi byder vore gamle, er fuldt tilfredsstillende, og jeg tror, at svaret må blive et nej. Skal vi da ikke betragte det at give vore gamle gode kår som en æressag for de yngre? Og skulle vi ikke have råd til som nu ved første regulering at forhøje aldersrenten for et ægtepar med 400 kr., eller 8 kr. om ugen? Jeg tror, man bør sige, at vi ikke har råd til at lade være.

De gamle har ikke sparet op, siger man. Nu er der for det første hertil at sige, at

[Bundvad.]

forudsætningen for at kunne spare op jo dog i det mindste er, at man har noget at spare op af, og det har ikke været tilfældet for alle. Dertil kommer, at man i opsparringsdiskussionen altid kun tænker på penge. Men hvad med værdierne, med husene, med produktionsapparatet og alt det andet, som et moderne samfund består af? Det har de, som kom forud for os, om ikke opbygget, så dog viderebygget og givet os i arv. Det er landbrugerens indsats, det er smedens, arbejdsmandens og andres, selvom de måske ikke i dag har en jante på en sparekassebog. Er deres praktiske og værdiskabende indsats ikke en opsparring til fordel for næste generation, og er den ikke en rente værd, som de kan leve af?

Man tilsidesætter andre sociale opgaver, påstås der. Hertil vil jeg først sige, at der blandt dem, der siger sådan, nok skal være nogle, der heller ikke ville være hjemme, hvis andre sociale spørgsmål blev rejst. Det er dem, der altid taler om at have råd, når det drejer sig om sociale anliggender. Forøvrigt taler man om dette spørgsmål, som om udgiften til folkepension vil virke ødelæggende for alt andet. Går man de i folkeforsikringskommissionen stillede forslag efter — og som bekendt har hvert parti stillet sit — vil man finde, at alle forslagsstillerne går ind for, at de gamles kår bør forbedres, mere eller mindre. Heraf kan man vel drage den slutning, at det beløb — eller et tilnærmelsesvis så stort — der er afsat til forbedring af aldersrentemodtagernes kår, i denne forbindelse skulle være udenfor diskussion. Herefter er spørgsmålet, om det beløb, der går til andre end rentemodtagere, er af en sådan størrelse, at det er aldeles ødelæggende for alle andre socialpolitiske opgaver. Det første år vil dette beløb være ca. 35 mill. kr. Mon ikke dette relativt beskedne beløb kan bringe denne diskussion ned på jorden?

Vi står overfor store investeringer. Vi skal have automatiseret; fabrikker og virksomheder skal udbygges af hensyn til de

store årgange; vi skal have atomkraftanlæg, og det koster altsammen mange penge. Det er rigtigt, men jeg kan ikke lade være med at spørge mig selv, om investering i fremtidsopgaver skal betales af de gamle alene i form af for ringe kår.

Forøvrigt, hvorfor glemmer man at tale om, at investering i en konstruktiv socialpolitik kan være en ganske god forretning — også for samfundet?

Ordningen vil øge forbruget og skabe yderligere valutavanskeligheder, siger man. Det er kun delvis rigtigt, såvidt jeg kan skønne. Når vi ved ordningens finansiering sørger for, at bidraget nogenlunde svarer til de udbetalte beløb, da er der tale om et flyttet forbrug fra den aktive aldersgruppe til de ældre. Der kan også være tale om, at forbruget ved at blive flyttet ændrer karakter, f. eks. fra biler og udenlandsrejser til det daglige livs fornødenheder, og det vil ikke skade valutaen.

Hvad finansieringen af udgifterne angår, går forslaget ud på, at der opkræves et særligt pensionsbidrag. Det skal opkræves sammen med skatterne, skal ikke indgå i pristallet og skal kunne trækkes fra på selvangivelsen ved næste års skatteopgørelse.

Oprikelig havde mit parti og det radikale venstre tænkt sig — og har foreslået det — at en udvidelse af vor alderdomsforsørgelse måtte ske over skatter og afgifter på samme måde, som vi dækker aldersrenten ind i dag, men da der både fra venstres og det konservative folkepartis side er lagt vægt på, at der opkræves et særligt bidrag til dækning af udgifterne, er dette ønske imødekommet. Imidlertid rejser denne ordning en række problemer af skatteteknisk art, som vi vil se på i udvalget. Særlig gør det forhold, at pensionsbidraget skal kunne fradrages på selvangivelsen, hele ordningen indviklet, dels fordi man af den grund må beregne bidraget således, at det skaffer dækning for skattetaab, dels fordi progressionen bliver mindre, end den er ved statskattens beregning. Alt dette må vi som sagt se på i udvalget.

[Bundvad.]

Hvor stort bliver pensionsbidraget, vil man spørge. Regner vi alle dikkedarer fra, som fradragsreglerne medfører, skal bidraget rundt regnet være 1 pct. af den samlede indkomst det første år, stigende gradvis til ca. 2½ pct. det sidste år.

Så siger man, at opkrævningen af et sådant pensionsbidrag vil skade opsparingen, idet vi tager fra de produktive grupper, der sparer op, og giver til forbrug. Det er ikke let fuldstændig at gøre dette forhold op, men man tør vist regne med, at den opsparing, der kan tænkes at komme til diskussion i denne forbindelse, kun omfatter en lille del af det samlede beløb. I diskussionen glemmer man imidlertid at se på den anden side af sagen. En friere ordning for de ældre og de yngres bevidsthed om, at de senere går ind i en friere ordning, vil utvivlsomt virke fremmende både på arbejdsindsats og opsparing. Der er for mig ingen tvivl om, at kan vi gennem folkepensionen skabe et sikkert grundlag for folk at bygge på og de ved, at de ikke bliver ramt, hvis de yder en ekstra indsats, da vil de selv bygge videre.

Jeg tror, man overser, at vi i dag binder betydelige kræfter ved en u hensigtsmæssigt opbygget ordning. Kan vi igennem den ordning, vi vil lave, stimulere folks lyst til arbejdsindsats og opsparing, vil det efter min mening mere end opveje en formentlig meget begrænset nedgang i opsparingen i øjeblikket.

Det er min opfattelse, at der i stor udstrækning vil blive lavet private overbygninger på folkepensionen i form af forsikringer, firmaordninger o. lign., og sådanne ordninger vil dog under en eller anden form komme i stand gennem opsparing. Jeg tror, at nettoresultatet af en friere ordning vil vise sig at være til fordel både for den enkelte og samfundet.

Det er meningen, at ordningen skal træde i kraft, hvad angår ændringen i folkeforsikringsloven, den 1. april 1957 og, hvad angår folkepensionen, den 1. juli 1957. Samtidig påbegyndes opkrævningen af pensionsbidraget. Folketinget bør have en vis tid til lovforslagernes behandling, og derefter skal kommuner og andre administrative myndigheder indstille sig på en nyordning,

så tidspunktet synes rent praktisk at være passende.

Endelig vil jeg gøre nogle få bemærkninger om det tredje lovforslag, forslaget vedrørende hjælp til enker m. v. Jeg er glad for dette forslag, og mit parti er glad for det. Jeg tror, de fleste af os er klar over, at enkerne ikke har det særlig godt, navnlig når de sidder tilbage med børn. Hjemmets eksistensgrundlag er pludselig væk, en fuldstændig omstilling skal finde sted, og ofte er det ikke muligt at søge tilbage til den beskæftigelse, vedkommende har haft som ugift.

Sidste år gennemførte vi en lov, der betød en forbedring. Nu går vi videre ad samme vej. Det har ikke været muligt at opbygge en egentlig enkepensionsordning, i hvert fald ikke på basis af folkepensionen. De beløb, der kunne beregnes efter folkepensionens satser, ville efter de almindelige pensionsregler blive altfor små for det behov, enker har. Derfor må der laves en særordning, så at der kan ydes hjælp i den første vanskelige tid efter dødsfaldet, endvidere hjælp til beskæftigelse og omskoling eller underholdshjælp, og særlig må der gives ældre enker mulighed for at kunne eksistere. Dette giver forslaget adgang til. Jeg går ikke i enkeltheder, men vil blot sige, at samtlige partier i folkeforsikringskommissionen har udtrykt ønske om at få gennemført en ordning til fordel for enkerne, og jeg tør måske derfor udtrykke håb om, at forslaget kan vinde tilslutning. Jeg på mit partis vegne anbefaler det på det varmeste, og jeg skal slutte med igen at sige, at de forslag, der foreligger, er blevet udformet i et forsøg på at opnå tilslutning fra andre end forslagsstillerne.

Jeg kan på socialdemokratiets vegne anbefale socialministerens lovforslag til villig behandling, og jeg håber, at vi må møde samme positive indstilling fra anden side. Vi er klar til at trække i arbejdstøjet.

Lorentzen: Der er fire lovforslag til første behandling her. Om det kommunistiske forslag skal jeg kun sige, at det afviser vi. De tre regeringsforslag, nemlig forslag til lov om ændring i lov om folkeforsikring; forslag til lov om ændring i lov om offentlig forsorg (vedrørende hjælp til enker

[Lorentzen.]

m. v.) og forslag til lov om folkepension, har tilsammen meget betydelig økonomisk rækkevidde og har adresse til hele den danske befolkning, hvorfor det er meget vigtigt, at folketinget grundigt og indgående drøfter disse forslag og søger at nå til klarhed over deres økonomiske rækkevidde.

Det kan formentlig straks slås fast, at det mest interessante af forslagene er forslag til lov om folkepension, og at det er til skuffelse for mange, at det ikke hviler på selve forsikringsprincipperne. Forslaget er ikke identisk med det forslag, som socialdemokratiet, om jeg så må sige, gik til valg på sidste gang, i hvert fald ligger det langt fra den fortolkning, som socialdemokratiske kandidater i stort tal gav partiets program. Det tilfredsstillende egentlig heller ikke den opfattelse, venstre gennem tiderne har haft, at det gjaldt om at skabe en på forsikringsmæssig basis hvilende pension til alle landets borgere.

Det vil næppe være ubeskedent straks at påpege, at venstre først af alle partier har rejst spørgsmålet om en egentlig folkeforsikring, og at særlig to mænd i dag bør nævnes i denne forbindelse, Jensen-Sønderup og Thomas Larsen, der begge for snart 50 år siden begyndte et stort arbejde for at skabe interesse om denne sag.

Når kravet om folkepension i så fremtrædende grad er blevet rejst af store dele af befolkningen i de senere år, har det naturligvis først og fremmest sin rod i inflationen, der gør det næsten umuligt for en familie, der har arbejdet et langt liv dygtigt og hårdt og haft heldet med sig, at lægge op og leve af pengene. En befolkningsgruppe som de gamle landmænd, der for år tilbage flyttede ind til byerne med en lille kapital på 30 000 kr., købte sig et hus i byens periferi og levede af disse penge uden at få understøttelse af nogen art, vil snart forsvinde, og den måde at eksistere på vil blive en saga blott. Men selv folk, der har en langt betydeligere formue, vil have ondt ved at leve af pengene i dag.

Det er derfor forståeligt, at mange befolkningslag og -grupper drager sammenligning mellem deres egen stilling og den stilling, en tjenestemand finder sig i, når han lægger op og går på pension. Man ved

jo, at tjenestemanden i de senere år kun har bidraget til sin pension med 5 pct. og det kun af en del af lønnen, og at statens tilskud, der var forudsat at skulle andrage ca. 8 pct., i dag gennemsnitlig ligger på ca. 18 pct. Efter det sidste statsregnskab har statens udgift til dette formål været ca. 153 mill. kr. Jeg skal ikke nærmere uddybe de følelser, det kan fremkalde, at forskellen mellem de forskellige gruppers stilling i tilfælde af afgang fra arbejdet er så stor, som tilfældet er. Løvrigt er tjenestemændenes pensionsforhold ikke til debat i dag, idet deres stilling formentlig vil blive afgjort ved senere overvejelser, men jeg tror ikke, der er nogen tvivl om, at der kan ventes ændringer, og personlig synes jeg ikke, at tjenestemændene skal beklage sig, hvis procenten til pensioneringen bliver beregnet af hele lønnen. Man må vel også forudse, at staten og kommunerne engang vil nå frem til anden form for aflønning af tjenestemændene end den, der gælder i dag.

Den betænkning, der er afgivet af den sidst nedsatte folkeforsikringskommission, viser, at man har opgivet en egentlig forsikringsmæssig ordning af folkepensionsspørgsmålet, og at det samme gælder spørgsmålet om at lade den nuværende aldersrente afløse af en egentlig forsikring. Der er også enighed om, at værdifaste ydelser ikke kan skaffes ad forsikringsmæssig vej. Kommissionen har tilvejebragt en mængde værdifulde oplysninger, hvoraf jeg skal tillade mig at nævne nogle tal, der viser omfanget af de spørgsmål, vi behandler i dag.

I øjeblikket findes der vel godt en kvart million aldersrentemodtagere her i landet og godt 45 000 invaliderentemodtagere. Ser vi på aldersrentemodtagernes kreds, vil vi opdage, at kun 56 pct. af dem, der har opnået den alder, i hvilken man kan få aldersrente, er rentenydere, og man anslår, at ca. 30 pct. af dem, der i og for sig efter deres alder og indtægter var berettiget til aldersrente, har afstået fra at tage den, fordi det ville stride mod deres tilvante opfattelse af dette spørgsmål. Der er imidlertid næppe tvivl om, at disse ca. 30 pct. vil svinde ind og ad åre antagelig helt forsvinde.

Vi ser yderligere af kommissionens materiale, at pr. 31. marts 1948 havde godt

[Lorentzen.]

37 pct. af samtlige aldersrentemodtagere ikke anden indtægt end aldersrenten, medens den øvrige del havde indtægter af forskellig størrelse. Vi ser tillige, at ikke mindst aldersrentemodtagere i landkommunerne har haft evnen til at tjene noget ved siden af aldersrenten. Knap en femtedel af rentemodtagerne får reduktion i aldersrenten som følge af andre indtægter.

Det fremgår dernæst af betænkningen, at de offentlige udgifter til aldersrenten i 1938—39 kun androg godt 110 mill. kr., medens det tilsvarende tal i dag ligger omkring 650 mill. kr. Vi får at vide, at den reelle forbedring, målt med detailpristallet, i tiden fra 1943—44 til 1951—52 er ca. 208 mill. kr., og at ydelserne til rentemodtagerne pr. 1. april 1952 viser en stigning på ca. 70 pct. over den almindelige prisstigning. Sammenligner vi denne stigning med den stigning, der har fundet sted hos folk i de frie erhverv, ses det, at den for de sidstnævntes vedkommende ikke er tilnærmelsesvis så stor.

Udgiftens størrelse i fremtiden vil afhænge af befolkningsudviklingen. Det statistiske departement har i 1953 forsøgt at opstille nogle beregninger herover, og herfra skal jeg nævne, at medens der i 1951 var een gammel for hver fem personer i den produktive alder, vil i 1981 de fem personer være reduceret til $3\frac{2}{3}$ person; rentemodtagernes antal vil samtidig være steget til 412 000 og det offentliges udgifter til ca. 915 mill. kr. Her er man endda gået ud fra de nugældende takster og gået ud fra, at kun tre femtedele af de aldersrenteberettigede begærer aldersrente. Departementet påpeger imidlertid, at det må anses for tvivlsomt, om denne brøk kan holde, sandsynligvis vil den blive større; i så fald anslår man udgiften til ca. 1 350 mill. kr. årlig — og så er der stadigvæk regnet med de takster og det pristal, der gjaldt, da denne udregning fandt sted i 1953.

I forbindelse med spørgsmålet om en værdifast pension får man at vide, at en livsforsikring tegnet i 1918 har mistet 69 pct. af sin værdi i 1950, og selvom præmiebetalingerne havde været pristalsreguleret, ville den dog have været forringet med ca. 30 pct.

Kommissionen har dernæst ladet udregne,

at en egentlig folkeforsikringsordning, hvilende på præmiereservesystemet, ville kræve en opsamling i en fond af mellem 25 og 30 milliarder kr. for at kunne give ydelser, der ikke overstiger den nuværende aldersrente. Det påpeges, formentlig med rette, at en sådan fondsopsamling vil virke forstyrrende ind på statens pengeøkonomi, og for at finde et sammenligningsgrundlag gør man opmærksom på, at der i dag cirkulerer kreditforeningskasseobligationer til et pålydende af ca. 7 milliarder kr. En forsikringsmæssig overbygning til aldersrenten med en ydelse på blot 400 kr. årlig vil kræve en fondsbeholdning på godt 5 milliarder kr.

Jeg skal ved denne første behandling ikke komme med mange bemærkninger til de enkelte regler i lovforslagene, særlig da den foregående ærede taler i så henseende var meget rundhåndet. Vi kan tiltræde, at aldersgrænsen er sat op med 2 år, hvilket ifølge bemærkningerne til forslag til lov om ændring i lov om folkeforsikring antages at ville betyde en besparelse på mellem 6 og 13 pct. Værdien af denne udregning vil dog i nogen grad være afhængig af, hvordan kommunerne vil dispensere fra aldersgrænsen — og i så henseende føler jeg mig ikke altfor tiltalt af bemærkningerne til lovforslaget, idet jeg synes, socialministeriet har tilladt sig en meget vidtgående fortolkning, en fortolkning, der går langt ud over, hvad man kan uddrage af ordene. I denne forbindelse må jeg gøre opmærksom på, at der har været ytret ønske om en udvidelse af adgangen for kommunerne til at dispensere fra aldersgrænsen, og man har gjort opmærksom på, at denne adgang til dispensation finder man mere nødvendig, når aldersgrænsen hæves med 2 år. Dette problem løser det ærede socialministerium meget let; det siger ganske simpelt — jeg henviser til bemærkningerne til lovforslaget om ændring i lov om folkeforsikring, side 6:

„Den gældende affattelse af stk. 3 forhindrer imidlertid ikke en rummelig fortolkning af dispensationsbetingelserne, således at dispensation fra aldersgrænsen i givet fald også gives, uanset at svigtende helbred i sig selv ikke taler herfor.“

Under hensyn hertil har man ikke ment det fornødent med nogen lovændring. Nej, det

[Lorentzen.]

forstår jeg så godt, for er denne fortolkning rigtig, er det ganske unødvendigt med nogen som helst lovhjemmel; så kan man nemlig gøre ganske, som man vil. Derfor vil det være aldeles nødvendigt, at der i lovforslaget bliver indført et kriterium, der siger: de og de regler må gælde for, at kommunerne skal kunne give dispensation fra aldersgrænsen.

Vi kan tiltræde, at der vises opsparingen et stærkere hensyn end tidligere, for det første ved, at det beløb, rentemodtagerne kan oppebære uden afkortning i grundbeløbet, hæves til 80 pct. af dette — efter Elmquists forslag skulle det fradragsfri beløb endda være 100 pct. — og for det andet ved, at den hidtidige vilkårlige sondring mellem indtægtens oprindelse bortfalder, således at indtægt af formue ikke stilles ringere end arbejdsindtægt. Det er et gammelt venstrestandpunkt, som vi har kæmpet for i mange år mod socialdemokratiets modstand, men det er dog siden 1946 lykkedes os at opnå nogle resultater i den retning. Vi ser derfor med glæde, at den høje regering nu går ind for denne tanke, som venstre hele tiden har gjort sig til talsmand for.

Vi må naturligvis i et kommende udvalg søge at få mere præcise beregninger over, hvad det nye grundbeløb kan antages at medføre af merudgift — for gratis bliver det ikke. Jeg beder den højtærede socialminister bekræfte — eller, hvis han ikke kan det, korrigerer mig — at grundbeløbene i København efter lovforslaget, ført frem til regulering pr. 1. oktober 1955, for et ægtepar bliver 4 278 kr. og for enlige 2 831 kr. Når jeg nævner dette, er det, fordi der står lidt andre tal i forslaget; jeg tvivler ikke om, at de er rigtige, men jeg vil også gerne have bekræftet, at de tal, jeg her har nævnt, er rigtige. Hertil kommer så eventuelt en lang række andre tillæg, der ikke medregnes i grundbeløbet. Det forekommer mig meget tvivlsomt, om der i virkeligheden vil blive tale om nogen besparelse eller blot om, at forslaget stort set kan hvile i sig selv.

Venstre har fra gammel tid næret ønske om at få slettet zonegrænserne i forbindelse med tildeling af aldersrente. Dette ønske er ikke imødekommet, men jeg skal ikke på nærværende tidspunkt insistere stærkt der-

på, da jeg ved, at statistisk departement endnu ikke har afsluttet en påbegyndt undersøgelse af, hvorvidt der er saglig basis for at opretholde disse geografiske grænser.

Lovforslagets overgangsbestemmelser, der findes i § 2, virker ikke overbevisende, og jeg synes egentlig ikke, de er særlig godt sagligt motiveret.

Efter lovforslaget vil invaliderentemodtagerne få udbetalt et pensionstillæg svarende til folkepensionstillægget til aldersrentemodtagere, og af bemærkningerne til lovforslaget fremgår det, at denne forhøjelse i en 6-årig periode vil kræve, at der ialt yderligere indgår 132 mill. kr. til invalideforsikringsfonden — der iøvrigt reelt ikke har spor med „fond“ at gøre; det er bare en kasse, som staten hidtil har puttet hovedparten af pengene i, medens de forsikrede og arbejdsgiverne har ydet et mindre bidrag. Af lovforslaget ser jeg, at det nu er tanken at forhøje de to sidstnævnte bidraggyderes bidrag.

Vender vi os derefter til lovforslaget om folkepension, springer det straks i øjnene, at zonegrænserne her er sløjfet — hvilket vi naturligvis kan tiltræde — således at pensionen bliver den samme, uanset hvor i landet man bor. Derimod er vi betænkelige ved, at pristalsreguleringen ikke skal gælde her, hvor beløbene trods alt er relativt små i sammenligning med aldersrenten, der jo opretholder pristalsreguleringen. Rent personlig har jeg intet imod at drøfte den tanke, at vi i et par år forsøgte at standse pristalsreguleringen på en lang række felter, for jeg tror nemlig, det ville have en gavnlig indflydelse på den regering, der ellers ikke turde forsøge at standse inflationen, men tværtimod gav den vækst. Valgdagen ville antagelig vise vælgeres dom over en politik, der favoriserede inflationen.

Der er næppe nogen tvivl om, at alle her i landet føler Alvoren og bekymringen ved den stadig stigende inflation. I oktober 1947 var pristallet 300, og den daværende leder af socialdemokratiet rettede i den anledning de voldsomste bebrejdelser imod venstre-regeringen, hvad enhver kan gå hen og læse i folketingstidende. Pristallet var i april 1954 nået op på 378, i dag er det 410, og hvad vil det blive i det kommende kvartal? De fleste af os ser i så henseende med

[Lorentzen.]

ængstelse på fremtiden, dog håber vi på, at viljen til at stansede inflationen må blive stærk og udbredt i alle kredse.

Inflationen vælter alle kalkulationer, den begunstiger sælgeren og den hasarde-rede disponent, den reducerer i stigende tempo opsparede kapitaler i kroner og øre, og den lader hånt om opsparingens inderste væsen, der, som professor L. V. Birck en-gang i sin ungdom skrev i en lille bog om guldet, er den kloge ynglings afsavn og den gamle mands støttetav henimod graven.

Er nogle i dag i tvivl om, at den manglende opsparing i det store flertal af befolkningen har sin dybeste rod i frygten for, at infla-tionen fortsætter sin march fremad? Per-sonlig håber jeg ikke, at den, der søger at spare op, bliver gjort til Sorteper, for det har vort samfund ikke råd til. Mange teoretikere har iøvrigt i de senere år beskæf-tiget sig med, om den moderne velfærdsstat overhovedet kan eksistere, hvis den ikke tillader en stadig voksende inflation.

Ser vi på det fremsatte lovforslag om folkepension, er det jo rent bogstavmæssigt kort og overskueligt, da hele forslaget kun består af 13 paragraffer, hvoraf den sidste siger, at loven ikke gælder for Færøerne og Grønland, og den næstsidste, at loven skal optages til revision senest i folketingsåret 1962—63. Selvom nu beløbene, der er anført i forslaget, ikke virker overraskende store — ja, for den, der alene skal leve af en folke-pension og ikke tillige får aldersrente, vil folkepensionsydelsen vel være en hjælp, men heller ikke mere — vil det dog for statskassen komme til at dreje sig om store beløb; jeg vil tro, at det for den 6-årige periode antagelig kommer til at ligge et sted omkring 1 000 mill. kr.

Efter lovforslaget, som jo er bygget op på de ærede medlemmer hr. Bundvads og hr. Svend Jørgensens fælles forslag fra i sommer, skal folkepensionen finansieres gennem en særlig statsskat, der skal påføres skattebilletten. Forslaget undtager forlods en række personer, således dem, der er ansat i pensionsberettigende stillinger i stat og kommune, og desuden en del andre; endvidere personer, hvis bidrag efter den særlige indkomstberegning vil blive under 20 kr. årlig.

Skulle jeg gøre en enkelt bemærkning om

selve lovforslaget, skulle det være den, at jeg ikke forstår, hvorfor man ikke har ind-ført en bestemmelse om, at den, der venter nogle år med at modtage pensionen, skal have en forhøjet pensionsindtægt ganske ligesom den, der venter med at modtage sin aldersrente. Her ved folkepensionen vil der være dobbelt mening i det, hvis vi engang når at komme over til en egentlig forsikrings-mæssig ordning.

Der følger med lovforslaget en lang række udregninger over, hvordan den tænkte ekstra skat vil virke, og der opereres med brøker, som skal vise, at de 1½ pct., som lovforslaget bygger på de første 2 år, reelt ikke er 1½ pct., og der regnes med, at denne ekstra skat også er fradragsberettiget lige-som øvrige betalte skatter. Det kan måske nok være meget interessant at have disse tal, men jeg synes, det ville være ulige mere spændende, om vi havde fået kendskab til, hvor store skatterne skal være, når vi kom-mer op på fuld folkepension i tiden efter den 1. juli 1961, eller, hvis vi er dristige, kendskab til, hvor stor procenten vil blive, hvis beløbene forhøjes ud i fremtiden. Jeg ved godt, at der regnes med, at procenten efter den 1. juli 1961 vil stige til mindst 4, og vi får at vide, at ekstraskatten ikke alene skal finansiere folkepensionen, men tillige det tab, staten får ved, at denne skat må fradrages i indtægten. Det sidste formål synes efter vor opfattelse ganske at måtte ligge udenfor spørgsmålet om finansieringen af folkeforsikringen.

Venstre må iøvrigt indtage det stand-punkt, at det med de nuværende skatte-byrder må være mere end betænkeligt at forøge skattetrykket, for vi vil jo ikke blive stående ved disse forholdsvis beskedne 1½ pct., det bliver i hvert fald kun i de første to år, og det varer nok ikke så for-færdelig længe, før procenten ikke kan nøjes med at være 4, men må marchere højere op. Iøvrigt er det en misforståelse at tro, at en sådan vækst i udgifterne ikke påvirker alle kredse i landet; den vil også påvirke de kredse, der ikke direkte kan aflæse tallene på deres skatteblanket.

Venstre må derfor principielt henvise til, at udgifterne til forslaget bør søges dækket både gennem besparelser på statens nu-værende udgifter og ved udsættelse af en række forslag, hvis løsning efter vor op-

[Lorentzen.]

fattelse i hvert fald ikke har den samme værdi for befolkningen som de her nævnte forslag. På stående fod kan jeg i hvert fald sige, at der på vore pulte ligger, skal vi sige 3—4 udgiftskrævende forslag, som efter vor opfattelse uden skade kunne henlægges til bedre tider. Det radikale venstre har gentagne gange ved tidligere lejligheder, når spørgsmålet om en forøgelse af de sociale udgifter blev drøftet, henvist til, at der i så fald måtte finde besparelser sted på statens øvrige udgifter. Desværre må jeg mene, at det radikale venstre står helt og fuldt bag lovforslaget, også forsåvidt angår opkrævningen af en ekstra skat. Det skulle glæde mig inderligt, om jeg tager fejl i denne opfattelse, og om det radikale venstre sammen med os vil være med til at søge forslagene gennemført og finansieret gennem besparelser.

Til slut kun dette: alle tre lovforslag har venstres interesse, og vi er absolut positivt indstillet. Vi henstiller, at man i et udvalg også drøfter de tanker, som min partifælle, fhv. justitsminister Elmquist har fremført i kommissionen, idet vi må mene, at de indeholder noget, der er meget værdifuldt, specielt tanken om at lade folkepensionens størrelse bestemme af en eller anden procent af befolkningens gennemsnitsindtægt.

Vi går til det kommende udvalgsarbejde med ønsket om at nå et resultat, som kan samle et stort flertal i det høje ting, men vi går ikke ind i dette arbejde med bind for øjnene.

Poul Møller: Som ordfører for mit parti må jeg i dag på en række punkter vedrørende de nu fremsatte tre regeringsforslag kritisere disse, men jeg vil dog alligevel gerne indledningsvis anerkende, at forslagene nu ligger på folketingets bord, og at forslagene nu er fremsat. Jeg har hele tiden været af den opfattelse, også da vi behandlede spørgsmålet i kommissionen, at denne meget betydningsfulde og også meget kostbare sag først i folketinget kunne behandles med tilstrækkelig hensyntagen til den mængde af vidt forskellige faktorer af økonomisk, politisk og social karakter, som trækker i hver sin retning, når fremtidens alderdomsforsørgelse skal lægges fast.

Vi har allesammen forlængst anerkendt

betydningen af en rationel og en menneskelig løsning af vore gamles problemer, men selvom den nuværende lovgivning koster omkring 650 mill. kr. om året, så er ingen alligevel tilfreds med den. De, der får fuld aldersrente, mener, de får for lidt; de, der får nogen aldersrente, mener, de straffes, fordi de har sikret sig egne indtægter ved siden af aldersrenten, og de, der intet får, er heller ikke tilfredse. Det er derfor nødvendigt, at folketinget nu kommer til at beskæftige sig med sagen, og at den kommer ud af den abstrakte kommissionsatmosfære og over i de praktiske realiteters verden, hvor problemerne kan behandles sagligt, nøgternt og ulidenskabeligt. Kun derved er det muligt for folketinget at finde en løsning på denne sag, der svarer til den økonomiske sammenhæng og til vort samfundsøkonomiske behov. Kommissionen kunne naturligvis ikke inklude sig herpå, dels fordi det lå ganske udenfor dens kommissorium, dels fordi den var ganske uden ansvar for andet og mere end at fremlægge synspunkter vedrørende folkepensionens gennemførelse. Det er ikke en kommissions opgave at skønne over, om tidspunktet er egnet, at skønne over, om valutasituationen gør det tilrådeligt, om vi har råd til den ene eller den anden fremgangsmåde. Dette tilkommer alene den folkevalgte forsamling, som også alene har ansvaret for, hvorvidt den sag, som vi nu behandler, skal have en prioritet, en fortrinsstilling, fremfor andre sociale krav, som f. eks. boligsaneringen, sindssygeforsorgen, de unge årganges problemer og en række andre ting. Det er derfor godt efter vor opfattelse, at tinget nu har taget denne sag i sin hånd, og forhåbentlig vil det løse spørgsmålet med tilbørlig hensyntagen til hele den økonomiske og socialpolitiske sammenhæng, thi løsningen af dette problem vil få vidtrækkende konsekvenser for vore fremtidige økonomiske vilkår i Danmark. Herom er der ingen der kan tvivle. Denne lovgivning vil mange år frem i tiden komme til at afgøre opsparingsvilkår og forbrugsmulighederne for det danske folk. Alle må dog vist erkende, herom kan man ikke være uenig, at således som man lægger alderdomsforsorgen tilrette, således influerer man på folks forbrugsvaner og opsparingsvaner.

Vi vil ikke afvise en forhandling på grund-

[Foul Møller.]

lag af de her foreliggende forslag, under forudsætning af, at vi møder lydørhed for de synspunkter og tanker, vi har fremført i kommissionen, og som jeg skal gøre rede for i dag, og jeg vil gerne yderligere understrege, at vi på grund af den inflation, der har fundet sted det sidste par år, vurderer denne sags betydning som værende endnu vigtigere, end den måske har været tidligere, men samtidig vurderer dens vanskeligheder som større.

På denne baggrund kan jeg ikke lade være med at beklage, at lovforslagene er så slet forberedt, som tilfældet er. Jeg mindes ikke, at et så omfattende reformkompleks er blevet fremsat her i tinget med så fattige, sparsomme bemærkninger, som tilfældet er med disse forslag. Jeg har ikke blot ledt efter fortilfælde i min egen hukommelse, for den strækker kun kort, men jeg har gennemgået alle større reformværker siden 1920, og det er ikke muligt at finde eet, der er så ringe forberedt, og dette er dog udarbejdet af en regering, der har haft al fornøden sagkundskab til sin rådighed.

Det er således i sig selv ganske forbløffende, at der her foreligger et lovforslag, hvorefter folkepensionen skal stige hvert andet år i en 6-årig periode, uden at der er foretaget een eneste beregning af, hvad det vil koste, og hvor høj bidragsprocenten vil blive i 3., 4., 5. og 6. år. Jeg ved naturligvis godt, at der vil være usikkerhedsmomenter forbundet med en sådan beregning, men dette fritager alligevel ikke ministeriet for at foretage den, selvfølgelig ikke. Jeg er overbevist om, at det nu bliver nødvendigt at indhente det forsømte under udvalgsbehandlingen.

Det er også overraskende, at den højtærede socialminister hverken i sin fremsættelsestale eller i bemærkningerne til dette lovforslag om folkepension har fundet den mindste anledning til at fremsætte betragtninger over, hvorvidt han mente, at vor økonomiske situation tillader denne form for folkepensionering, eller hvordan han mener dette forslag vil påvirke opsparingen, eller på hvilket grundlag regeringen skønner at det vil være muligt at forhøje pensionerne successivt i 1959 og 1961.

Hastværk er som bekendt lastværk. Man kan så gisne over årsagen til dette hast-

værk. Indtil videre vil jeg imidlertid afvise, at det overhovedet skulle stå i forbindelse med et kommende valg. Noget sådant ville formentlig ligge den højtærede regering og måske i særdeleshed den højtærede socialminister fjærnt. Jeg vil derfor gå ud fra, at dette alene skyldes ønsket om at præstere forslaget her i tinget så tidligt, at vi kan have den bedst mulige tid til at undersøge og overveje problemet. . . . (Socialministeren [Strøm]: Det er rigtigt!) . . . Det er rigtigt, siger den højtærede socialminister; så kan vi kun takke herfor, men måske føje til, at det ville alligevel have været rart, om vi havde haft disse oplysninger forinden.

Jeg vil derfor behandle problemet ud fra en fuldstændig saglig bedømmelse, og jeg er overbevist om, at også regeringen ønsker en sådan saglig behandling af denne sag. Med den behandling, vi undergiver disse forslag, skal det høje ting fastlægge vilkårene for vore gamle medborgeres forsørgelse mange år frem i tiden. Den bestemmelse, vi træffer, er baggrunden og afgørende for befolkningens forbrug og for dets opsparingsvaner. Lad os blot se i øjnene, at betræder vi den vej, regeringen her har stukket ud, er et tilbagetog umuligt. Henvisningerne til, at hele ordningen kan revideres 6 år efter sin ikrafttræden, er fri fantasi. Der vil ikke være den ringeste mulighed for om 6 år at sige til det danske folk: vi tog fejl, og det hele må derfor laves om.

De, der gennem disse 6 år har betalt deres folkepensionsbidrag, stigende folkepensionsbidrag, har jo netop gjort det under den udtrykkelige forudsætning, at de selv til sin tid skulle modtage folkepension. Al tale om en prøvetid er derfor uden det mindste hold i en redelig politisk tankegang. Om 6 år vil folketinget kun kunne tage stilling til, hvorvidt folkepensionen yderligere skal øges, enten for at genoprette, hvad inflationen i mellemtiden har spist af den, eller for reelt at forbedre den, og fra socialdemokratiets side lægger man jo heller ikke skjul på, at dette kun er en begyndelse, og at partiets principielle ønske er at gå videre frem til en pension på mere end 5 000 kr. årlig til alle.

Den foreslåede stigning hvert andet år skaber også forventning om, at man om

[Foul Møller.]

6 år fortsætter med disse takter, således at man stadig forhøjer pensionen og pensionsbidraget. Det første spørgsmål, vi derfor må klare os, er, hvilke mål vi skal sætte for alderdomsforsorgen i dette land. Det er et særdeles centralt spørgsmål. Skal målsætningen være, at staten, at det offentlige, principielt skal forsørge alle gamle? Denne målsætning er vi fra konservativ side gået imod i kommissionen, og vi gør det også her.

Det konservative folkeparti anser det for rimeligt, således som vi har indrettet os, med den tradition, vi har på dette område, at staten sikrer de mindst bemidlede deres alderdomsforsørgelse; men vi vender os imod den tankegang, at alle skal have fuld forsørgelse af staten. Efter vor opfattelse må folkepensionen derfor indrettes således, at den udover forsørgelse af de mindst bemidlede giver en støtte, en inflationsdækning, for dem, der selv har villet og selv har kunnet lægge til side til deres egen alderdom; thi hvis vi sætter den fulde offentlige forsørgelse som mål for denne lovgivning, vil vi svække opsparingen væsentligt, måske så væsentligt, at vore investeringsbehov bliver udækkede.

Det næste spørgsmål bliver derfor, hvordan dette forslag vil påvirke opsparingen. Jeg er som sagt ked af, at den højtærede socialminister ganske lod dette spørgsmåls besvarelse ligge, thi i den aktuelle økonomiske situation er opsparingens forøgelse vor eneste chance for at undgå de stadige valutakriser, som følger af, at forbruget står i upassende forhold til opsparingen. Det er vor ringe opsparing, der er dansk økonomis Achilleshæl; det er den, der er årsag til de evigt tilbagevendende valutakriser med deraf følgende forbrugsbegrænsninger, skatter og afgifter. Dette er vor kroniske økonomiske sygdom, og netop i de år, der her er tale om at lovgive for, lider vi desværre af et akut anfald af denne kroniske sygdom, simpelthen fordi investeringsbehovet og dermed opsparrings-

behovet vil stige kolossalt indenfor denne periode.

Vi kender i forvejen problemet med de store årgange, der om føje år melder sig på arbejdsmarkedet. Vi ved, at der i dag skal stå en kapital på 60 000 kr. bag hver industriarbejder, og når der skal skaffes flere arbejdspladser, skal der skaffes mere kapital. Vil vi undgå et stats- og skattefinansieret erhvervsliv, kan den nødvendige kapital kun skaffes ved at øge den private opsparing.

Udover den investeringsopgave, som de store årgange stiller os overfor, vil vi om føje år blive stillet ansigt til ansigt med vældige kapitalkrævende investeringer, når f. eks. atomkraften skal udnyttes til fredelige formål. Vi står i forvejen dårligt rustet, altfor dårligt. Det er derfor en uomgængelig nødvendighed, at vi forsøger at lægge vor alderslovgivning, som vi nu skal til at forhandle om, således tilrette, at opsparingen derigennem fremmes.

Det vigtigste opsparingsincitament er efter min personlige opfattelse frygten for eksistensen den dag, arbejdskraften svigter; det er denne frygt, der får de fleste til at lægge lidt til side af dagens arbejdsindtægt, det er den, som har betinget den brede folkelige opsparing, som først og fremmest har fundet sted gennem vore forsikrings-selskabers rivende udvikling i de sidste 50 år. Hertil kommer, at opsparing med alderdom for øje er særdeles værdifuld udfra en samfundsøkonomisk overvejelse, fordi det drejer sig om en langtidsopsparing. Det vil derfor være en utilgivelig dumhed, om det danske folketing nu lægger folkepensioneringen fast uden tanke på opsparingen. Netop overgangen til pensionering, overgangen til pensionstankens indførelse i alderdomsforsorgen, vil efter vor opfattelse være det virksomste middel til at fremme opsparingen.

Det kan imidlertid ikke diskuteres, at det foreliggende forslag vil mindske opsparingen, mens det burde fremme den. Det særdeles høje bidrag, der afkræves, vil medføre, at opsparingen mindskes, før for-

[Poul Møller.]

bruget mindskes. Når netop dette bidrag vil mindske opsparringen, skyldes det ikke blot, at folk sædvanligvis, hvad vi vel alle er tilbøjelige til, overfor nye byrder reagerer med at tage af beløb, man ellers ville have lagt til side, men det skyldes tillige, at en opsparingsformindskelse i dette tilfælde vil være en særdeles forståelig måde at klare bidragsbetalingen på, fordi bidraget må opfattes som et bidrag til egen alderdomsforsørgelse. Når man nu sikres et vist beløb, i hvert fald 1 500 kr. årlig, i sin alderdom, og formentlig mere, hvorfor så ikke mindske sin egen alderdomsopsparring, forringe sine forsikringer eller sætte færre penge i sparekassen for derigennem at skaffe sig dækning for bidraget?

Det er forslaget's iøjnefaldende svaghed, at det både betyder mindre at spare af og mindre at spare til. At regeringen også har været klar over dette forhold, fremgår deraf, at den foreslår, at staten til gengæld skal overtage en noget større del af opsparringen i samfundet. Dette fremgår bl. a. af den kendsgerning, at man efter forslaget allerede i de to første år vil opkræve 35—40 mill. kr. mere i bidrag, end der skal bruges til udbetaling af folkepensionen. Dette er ganske illustrerende og fortæller os et og andet om, at det ikke just er gaver, der her ydes af staten.

For os er det ingenlunde ligegyldigt, om opsparringen foregår privat, eller om staten skal foretage den for os. Dels er vi slet ikke overbevist om, at der foreligger en reel opsparring, når staten foretager den — pengene sidder jo løse, og vi har erfaring for, at når den værste valutakrise først er ovre, så vil de sidde endnu løsere. Dels, og det er det afgørende for os, vil det private erhvervsliv kun have meget lille glæde af statens opsparring. Det vil kun blive nogle få privilegerede erhvervsforetagender, der kan få lån af statsmyndighederne. Den foreslåede statsopsparring i forbindelse med en folkepensionsordning, altså forslaget om at opkræve betydeligt mere, end man skal bruge, gør den foreslåede ordning betænkelig, thi det viser sig jo desværre, at bidragspligten kan anvendes som en udvidelse af skattepligten, og bidragenes størrelse vil i fremtiden kunne fastsættes således, at der

deri indgår en skjult skat til dækning af statens almindelige udgifter.

Dette forhold har tillige medført, at den foreslåede ordning er blevet så forbistret dyr, dyr for dem, der skal betale til den; især for de yngre slægtled vil byrden blive meget tyngende. Nu er beregningerne i forslaget's bemærkninger kun sparsomme, men af disse fremgår, at af en skattepligtig indkomst på 10 000 kr. skal der betales 132 kr. årligt, i det første år i hvert fald, for at den pågældende til sin tid kan få en pension på 408 kr. fra det 67. år. Det vil sige, at langt de fleste borgere kommer til at betale deres egen pension mange gange. Når ordningen er ført op til en pension på 1 500 kr., skal den pågældende formentlig, alt inklusive, betale 400—500 kr. om året i bidrag for at få 1 500 kr.

Det er derfor ikke mærkeligt, at direktør Børge Sørensen fra Pensionsforsikringsanstalten har kunnet påvise, at langt den største del af befolkningen vil kunne tegne en forsikring med den samme pension til den halve pris, hvorved man også bliver fritaget for at betale præmie, efter at man er blevet pensionsberettiget, medens man her skal betale, også efter at man er blevet folkepensionist. Denne oplysning må unægtelig få os til at overveje stillingen, og folketinget kan ikke lade hånt om dette forhold. Jeg ønsker derfor direktør Børge Sørensens oplysninger afkontrolleret i det udvalg, der skal nedsættes om denne sag. Såfremt man havde kunnet sige til direktør Børge Sørensen, at den foreslåede folkepension i modsætning til hans forsikring var konjunkturfast, sikret mod inflationsrisikoen, var dette dog et modargument, men det er vi jo desværre ikke i stand til, således som forslaget foreligger her. Regeringsforslaget gør netop ikke pensionen konjunkturfast. Skønt det var det afgørende argument i kommissionen imod den egentlige folkeforsikring, at den ikke var konjunkturfast, har regeringen nu selv foreslået en ordning, som heller ikke er konjunkturreguleret, hvilket yderligere svækker forslaget's praktiske værdi.

Det er en ganske overordentlig dyr pensionsordning, regeringen her tilbyder befolkningen, for jævne indtægter dobbelt så dyr som den, den private og så forkætrede

[Poul Møller.]

forsikringsverden påstår — jeg siger udtrykkelig påstår — den kan tilbyde. Det er vel et spørgsmål, om begejstringen holder sig hos dem, der i dag er under 55 år, når de ser, hvad dette forslag kommer til at koste.

Ved beregningerne har man forudsat, at folk samtidig får en skattelettelse, idet man siger: vi opkræver folkepensionsbidraget med et sådant beløb, at der deri er inkluderet det, som folk egentlig skulle betale i skat af folkepensionsbidraget. Den samlede indkomstmasse vil nemlig falde, når folkepensionsbidraget opkræves, og da dette bidrag er fradragsberettiget, vil man gøre folkepensionsbidraget så meget højere, at man dækker skattetabet.

Således har jeg forstået disse beregninger. Men holder dette stik? Får befolkningen denne skattelettelse? Staten kan måske gennemføre det, den får jo folkepensionsbidragene i stedet for, men hvad med kommunernes økonomi? Når denne bidragsmasse bliver fjernet fra den samlede indkomstmasse, vil det så ikke gå således i kommunerne, at de bliver nødt til at forhøje ligningsprocenterne? Det har de måttet gøre i anledning af en række af de fradrag, som statsmyndighederne har gennemført i de senere år. Disse fradrag har medført, at man har måttet forhøje de kommunale skatteprocenter, ligningsprocenterne, således at kommunerne derigennem får dækning, og hvis man nu forhøjer ligningsprocenterne, får folk kun delvis den skattelettelse, som beregningerne forudsætter.

Når ordningen bliver så tyngende, skyldes det for en del den tidligere nævnte statsopsparing, altså det forhold, at der — som det ærede medlem hr. Erik Eriksen har sagt i foråret — er mere i den hånd, der tager, end i den, der giver. Men det skyldes også et andet forhold, nemlig at en meget stor del af befolkningen bliver fritaget for at betale bidrag. Såvidt jeg kan skønne, bliver af godt 2 millioner indkomstansatte personer nærved den ene million fritaget for at betale folkepensionsbidrag; altså meget nær ved halvdelen af landets voksne befolkning får fribillet til folkepensionen. Dette må jo give en skævhed i ordningens opbygning. Det ærede medlem hr. Bundvad

hævdede nu, at finansieringsforslaget ligger fuldstændig på linie med mit partis forslag i folkeforsikringskommissionen; men vi er aldrig gået ind for dette, vi er aldrig gået ind for, at så stor en del af befolkningen skulle fritages for bidrag. Pastor Hans Thyge Jacobsens forslag gik endda helt ned til indtægter på 1 000 kr. Vort andet forslag gik ikke så langt ned, men vi godkendte f. eks. ikke det nedslag på 1 000 kr. ekstra, som findes i dette forslag. Så kan regeringen sige, at det gør man ud fra sociale synspunkter: disse mennesker kan ikke betale til en pension. Men derved bliver det problematisk, om man kan kalde det en folkepension; lyver vi ikke for os selv ved at kalde det folkepension, når halvdelen ikke skal betale til det? Vi kan diskutere, hvor grænsen bør være, set fra et socialt synspunkt, men det kan ikke bortforklare, at ordningen netop på grund af denne grænse bliver urimeligt dyr for dem, der faktisk får bidragspligt. Det vil være umuligt for den højtærede socialminister med dette forslag i hånden at fortælle nogen dansk helårsarbejder under 55 år, at han vil få en pension, der blot nogenlunde svarer til hans bidragsbetaling.

Forslaget lider altså af to iøjnefaldende skavanker; dels hemmer det opsparingen, dels er det dyrt for bidragsyderne. Men derudover vil det være nødvendigt for tinget at undersøge, om en folkepension som den foreslåede er økonomisk gennemførlig. Forslaget forudsætter åbenbart, at vore økonomiske vanskeligheder er overstået den 1. juli 1957, og det er jo rart, at den høje regering nu har fortalt os det. Såvidt jeg husker, sagde den højtærede statsminister, da folketingsåret begyndte, at man ville udskyde ikraftsættelsen af folkepensionen til det tidspunkt, da de økonomiske forhold gjorde det tilrådeligt. Jeg forstår, at man i løbet af de halvanden måned, der er gået siden, har fundet ud af, at dette tidspunkt er den 1. juli 1957.

Det forenkler meget i hele vor problemstilling i de kommende år, at vi ved, det er overstået til den tid, at vi ved, vi så er kommet ud af vanskelighederne, at vi den 1. juli 1957 formentlig er kommet af med de forbrugsbegrænsende afgifter og skatter, vi har nu, at vi oven i købet kan se hen til,

[Poul Møller.]

at vi i 1959 er blevet rigere, end vi er i 1957, og at vi i 1961 vil være rigere, end vi er i 1959.

Der ligger et lykkeland og måske et drømmeland foran os i disse forslag, thi hvis ikke dette var forudsætningen: at produktionen stiger, at valutaforholdene bedres, at vi stadig bliver rigere her i landet, var der jo ingen grund for den højtærede socialminister til at krybe så forsigtigt i vandet, så kunne den højtærede socialminister lige så godt tage springet, jeg havde nær sagt fra 1 500 m vippen, med det samme; der var jo ingen grund til at afvente en bedring, hvis man ikke mente, at det bliver bedre. Denne gradvise opbygning forklarer jeg altså med de øjeblikkelige økonomiske betæneligheder og med troen på, at vi får bedre og bedre råd, og at rigdommen øges hvert andet år i dette land.

Hvis man undersøger bemærkningerne for at finde grundlaget for dette lyssyn, finder man ikke den ringeste baggrund derfor; det bliver slet ikke omtalt. Det bliver ikke omtalt, hvorfor man kan gøre det i 1957, som man ikke kan gøre i 1955, hvorfor man kan gøre det i 1959, som man ikke kan gøre i 1957, og hvorfor man kan gøre det i 1961, som man ikke kan i 1959. Det bliver derfor nødvendigt at analysere dette forhold under udvalgsbehandlingen, eventuelt under denne første behandling. Hvad er det, der vil gøre os stadig rigere?

Når jeg tænker på de seks år, folkeforsikringskommissionen har siddet... (*Socialministeren* [Strøm]: Syv år!)... så siger vi syv år; vi andre sluttede nu efter seks års forløb, og så kom syv år, nemlig de to flertalspartier, et års tid efter med et forslag; men vi andre var færdige i folkeforsikringskommissionen efter seks års forløb. Når jeg tænker på denne periode, husker jeg jo, at karrusellen kørte nogle gange rundt i dette tidsrum; den kørte netop rundt; vi fik valutakriser i 1950—51 og i 1954—55, og begge gange blev det nødvendigt føleligt at begrænse befolkningens forbrug og at hugge bremserne i for det offentlige forbrug. Det må derfor forbavse, at de to partier nu mener sig i stand til på dato at fastsætte, hvornår vi har kræfter til at gå videre. Hvad vil man egentlig gøre, hvis vi i 1959 befinder os i en ny krise som i foråret med

stort valutaunderskud — altså hvis vi stadig har den nuværende regering? Vil man så alligevel forøge folkepensionen? Eller hvis omvendt skatteindtægterne svigter, vil man så ganske upåvirket marchere frem ad den nu fastlagte datolinie?

I det hele taget er det ved at blive en dårlig vane i dette høje ting, at man går ud fra, at alt bliver bedre, hvis man kan skyde tingene lidt ud i fremtiden. I løbet af få år forfalder den bundne opsparing til betaling; den kan kun betales ved øget beskatning. Derefter følger de inspirerede sparebeviser, som den højtærede finansminister har begavet os med. Pengene kan kun betales til de såkaldte sparere ved øget beskatning. De store årgange melder sig i de samme år. Præmieobligationslåne skal snart indfries, skolereformen skal betales, og folkepensionen skal finansieres med stigende bidrag hvert andet år. Var det egentlig ikke på tide, at vi fik en samlet oversigt over de kommende ti års finansielle byrder her i landet? Var det ikke på tide, at vi gjorde os klart, hvilke pligter og øgede byrder vi lægger på fremtiden, og burde vi ikke finde ud af, hvorpå det lyssyn beror, at fremtiden kan ordne alt det, vi dynger over på den? Efter os syndfloden, udtalte Ludvig den Femtende, og han levede så nogenlunde derefter; men et eksempel til efterfølgelse var han jo ingenlunde.

Skulle regeringen have ret i sin formodning om, at rigdommen og dermed skatteevnen vil stige i de kommende år, hvad vil altså intet ved om, men hvad vil selvfølgelig alle kan håbe på, er det dog ingenlunde sikkert, at eftertidens befolkning vil anse det for helt rigtigt at anvende den øgede rigdom på den måde, som vi bestemmer her i tinget i dag, bl. a. til større folkepensionsbeløb. Mange andre krav kan jo melde sig til den tid, de har forsåvidt allerede meldt sig; jeg tænker f. eks. på boligsaneringen, på det skolereformforslag, vi har liggende, på sindssygeforsorgen, på de kronisk syge, på de store unge årgange. Det er muligvis rigtigt at give folkepensionen fortrinsret fremfor disse ting, men har regeringen overhovedet, inden den er kommet til tinget med sit forslag, gjort sig denne sammenhæng klar? Har den besluttet sig til foreløbig at droppe skolereformen til fordel for folkepensionen eller at udskyde

[Poul Møller.]

boligsanereringen? Det er nødvendigt at få besked om, hvilke tanker regeringen gør sig, for de penge, vi bruger til folkepensionering, lader sig jo ikke bruge til andet. Forhåbentlig står det ganske klart for regeringen og også for den danske arbejderbevægelse, at man nu beslæglægger en større og en stigende del af indkomsterne, og at en øget rigdom, en øget produktion, ikke både kan anvendes til folkepension, til kortere arbejdstid og til en almindelig forbrugsudvidelse.

Siden folkeforsikringskommissionens betænkning blev offentliggjort, har en række sagkyndige økonomer og socialeksperter advaret regeringen; de fleste af dem har stået flertalspartierne meget nær, lad mig nævne chefen for det økonomiske sekretariat, Erik Ib Schmidt, og professorerne Zeuthen og Winding Pedersen. Af fremsættelsestalen fik jeg det indtryk, at deres ord var gået ganske hen over hovedet på den højtærede minister, men de er gået ind i mit, måske fordi mit ikke rager så højt op; jeg er i hvert fald ikke stor nok til at kunne lade hånt om disse advarende ord. Derfor synes jeg også, at disse bidrag til folkepensionsdebatten skal indgå i udvalgets overvejelser og forelægges for det kommende udvalg.

Jeg vil gerne rette et par konkrete spørgsmål til den højtærede minister. Er der ved beregningen af indkomstmassen taget hensyn til, at folkepensionen er skattepligtig? Jeg har gennemgået bilaget til lovforslaget, som jeg går ud fra er udarbejdet af statistisk departement, men det giver jo kun udtryk for, hvor meget indkomsten bliver beskattet med. Har man taget hensyn til, at folkepensionen bliver skattepligtig indkomst, og at som følge deraf det, som andres indkomster falder med, det stiger de gamles indtægter med? Jeg ved godt, at det ikke giver samme skatteindtægt for staten, men noget giver det dog. Er denne indkomstmasse korrigeret, ikke blot med henblik på de indkomstgrænser, der er sat for bidragenes størrelse, men også med henblik på, at tjenestemænd, kommunale funktionærer, funktionærer under offentlige virksomheder, folk, der er omfattet af offentlige virksomheders pensionsordning, ikke er med i ordningen? I så fald: Hvor stort et beløb er der trukket fra i indkomstmassen som følge af,

at disse persongrupper er taget ud af ordningen og ikke skal betale bidrag?

Og endelig et tredje konkret spørgsmål. Man opererer nu videre med at gøre forskel på forsørgere og ikke-forsørgere, her endog på et område, hvor der ikke er meget grundlag derfor, idet ikke-forsørgere skal betale mere i folkepensionsbidrag, end forsørgere skal. Man kan diskutere, om det er rigtigt, ud fra det synspunkt, at ikke-forsørgere i hvert fald får mindre, når de bliver gamle, fordi de er enlige, medens forsørgere som ægtepar, eller ofte som ægtepar, vil få mere, når de bliver gamle. Altså, ikke-forsørgere skal betale mere for at få mindre! Det kan vi drøfte ud fra familiepolitiske synspunkter, men kan vi blive ved at opretholde det forældede forsørgerbegreb? Vi har i ligningsloven klæbet noget nyt til forskellen mellem forsørgere og ikke-forsørgere, og her kommer man så og vil arbejde videre med det forældede forsørgerbegreb, hvorefter visse folk — det ved vi alle — der er uden børn og uden forsørgerpligt, bliver betragtet som forsørgere, mens andre, som har hænderne fulde af forsørgerpligter, kan risikere at blive betragtet som ikke-forsørgere. Er det rimeligt at fortsætte ad dette gale spor? Skulle vi nu ikke, før vi gør forskellen større, prøve at finde den rette vej.

Jeg vil da gerne om regeringens forslag sige, at folketinget nu bliver nødsaget til at behandle det i dets naturlige økonomiske sammenhæng, undersøge, om det rette tidspunkt for at gennemføre det er inde nu, hvor vi netop har pålagt befolkningen 600 mill. kr. i forbrugsbegrænsende skatter og afgifter, undersøge dets forhold til andre sociale krav, dets betydning for opsparingen, om vi kan regne med, at øget rigdom melder sig med to års mellemrum i vort land, om det er rimeligt, at selv jævne indkomster mange gange skal betale, hvad ordningen koster, fordi man tager mere, end man giver, og fordi næsten halvdelen af befolkningen er fritaget for bidrag. Og endelig må det undersøges, hvilket målet er for denne lovgivning, om det skal være en fuldstændig offentlig forsørgelse af alle gamle.

Som jeg har nævnt, er det konservative folkeparti af den opfattelse, at det, vi virkelig har brug for, er, at der nu tilvejebringes en ordning, der giver alle mulighed

[Paul Møller.]

for at få noget mere end almindelig aldersrente, men at denne ordning til gengæld lægges således tilrette, at også en øget opsparing sikres, samtidig med at de gamles forsørgelse væsentligt forbedres. Kort sagt, vi skal have borgerne til at løse deres egne problemer.

Det først fornødne er derfor at hjælpe dem, der faktisk har arbejdet for at lægge noget tilside. Dette må ske ad flere forskellige veje. Jeg nævnte forleden under debatten om ligningsloven en af de mest umiddelbare muligheder. Inden vi beslutter os til at give alle gamle, der hidtil har klaret sig selv, en folkepension, så lad os først undersøge, hvad vi tager fra dem. Lad os altså begynde med begyndelsen og lade være med at tage så meget fra dem. Det ville næppe være uklogt, om vi f. eks. indrettede vor skattepolitik således, at alle, der er over aldersrentens tilgangsalder, fik et personligt fradrag på indkomstopgørelsen som følge af nedsat erhvervsevne.

Har vi således indrettet skattelovgivningen rationelt i overensstemmelse med de synspunkter, vi forfølger ved en folkepensionering, gælder det om at ændre den nuværende aldersrentelovgivning, den såkaldte lov om folkeforsikring, således at de invalide- og aldersrentemodtagere, der i dag rammes ualmindelig hårdt som følge af, at de selv har skaffet sig småindtægter, stilles bedre.

Den nuværende lovgivning rammer altfor hårdt dem, der ved flid og sparsommelighed har søgt at lægge noget til side. Øger en mand eller kvinde sin private pensionsforsikring med f. eks. 1 000 kr., fra 4 000 kr. til 5 000 kr. årlig, så bevirker denne øgede opsparing, at aldersrenten reduceres med 698 kr. om året. Da den pågældendes præmiebetaling forøges i forhold til de 1 000 kr., og da han faktisk kun får 1 000 kr. ÷ 698 kr. eller 302 kr., så er den form for opsparing selvsagt uforholdsmæssigt dyr. Dette forhold hjælper regeringsforslaget desværre ikke på. Efter regeringsforslaget vil i det pågældende eksempel aldersrenten endda falde med 720 kr. i stedet for med 698 kr.

For formueindtægter stiller forholdet sig endnu mere grelt, idet en forøgelse af formueindtægten fra 1 020 kr. til 2 020 kr. — det

er ikke storkapitalister, der er tale om, det er beskedne formueindtægter — altså med 1 000 kr., bevirker en nedsættelse af aldersrenten med 1 151 kr., således at den samlede indtægt for en aldersrentemodtager nedsættes for hver krone, han har opsparret udover det fradragsfrie beløb. Her er der unægtelig noget at rette. Disse forhold må anses for absolut utilfredsstillende ud fra både en samfundsøkonomisk og en social betragtning. Det har medført, at mellemstandens kår gradvis er blevet forringet, og at opsparingen er blevet for ringe i forhold til kapitalbehøvet. Jeg erkender, at det nu foreliggende lovforslag til ændring af folkeforsikringsloven hjælper herpå, men det forekommer mig, at den højtærede socialminister i denne sag har bevæget sig altfor forsigtigt, når det gælder denne gruppe af gamle, der må undgælde, fordi de selv har villet sikre sig noget at falde tilbage på.

Vi vil under udvalgsbehandlingen søge at samle tilslutning til, at det fradragsfrie beløb forhøjes, således at alle må have en egenindtægt, der svarer til fuld aldersrente, ved siden af denne, og at aldersrenten nedsættes ikke med 72 øre for hver krone, men med 50 øre for hver krone, man tjener udover dette fradragsfrie beløb.

Det skal erkendes, at dette er videregående end regeringsforslaget, men jeg synes, det er vigtigt at sætte ind her, før man giver alle en folkepension. Det betyder, at ægtepar med indtægter op til 10 000 kr. kan have en lille aldersrente svarende til den folkepension, regeringsforslaget vil yde. Til sammenligning kan jeg oplyse, at et ægtepar i hovedstaden med en egenindtægt på 6 000 kr. efter regeringsforslaget kan oppebære en aldersrente på 1 528 kr., men efter vort forslag 3 300 kr. eller næsten 1 800 kr. mere — altså endog mere, end de efter regeringsforslaget kan få i aldersrente og folkepension tilsammen. For en egenindtægt på 7 000 kr. stiller det sig således, at et sådant ægtepar efter regeringsforslaget kan få en aldersrente på 908 kr., men efter det forslag, jeg har stillet i kommissionen og her skitserer, vil de pågældende få 2 800 kr. eller betydeligt mere, end aldersrente og folkepension tilsammen kan give dem.

Med en indtægt på 8 000 kr. vil man efter regeringsforslaget ikke kunne få aldersrente

[Poul Møller.]

og kun have folkepensionen, der i løbet af 5 år højst vil udgøre 1 500 kr., men efter vort forslag vil det pågældende ægtepar kunne få 2 300 kr. Et ægtepar med 9 000 kr. i indtægt vil efter regeringsforslaget om nogle år opnå en folkepension på højst 1 500 kr., hvortil de selv skal betale et betydeligt bidrag, også medens de er gamle, men efter vort forslag vil de kunne få 1 800 kr.

Først ved indtægter omkring 10 000 kr. og opefter vil regeringsforslaget være mere fordelagtigt, fordi man giver folkepension til alle. Denne gruppe borgere vil imidlertid mangefold komme til at betale en sådan pension. Vi vil ikke afvise i forhandlingerne at nå frem til en pension til alle, men vi vil anse det for rigtigst, at vi ud fra vor økonomiske evne koncentrerer os om først og fremmest at give en ordentlig hjælp til de gamle ægtepar med indtægter fra omkring 3 000 kr. op til 9 000 kr. og enlige med fra 2 000 kr. til ca. 7 000 kr. i skattepligtig indtægt. Dette er efter vor opfattelse langt vigtigere end at gennemføre et system, der giver folkepension til alle i øjeblikket, og det er overkommeligt for skatteyderne. Sidst, men ikke mindst, vil det give de små selv pensionister af alle kategorier en virkelig håndsækning, en fortjent opretning, fordi de har været inflationens ofre.

Dernæst ønsker vi at gå videre med en ordning, som udover dagens problem for de nuværende gamle — altså hvor der er noget at rette op på grund af inflationen — peger direkte fremover og opfordrer den enkelte til selv at sikre sig en pensionsordning til støtte for aldersrenten eller andre indtægter.

Må jeg i denne forbindelse udtrykke en smule skuffelse over, at den højtærede socialminister ikke i sin fremsættelsestale gjorde opmærksom på, at vi i folkeforsikringskommissionen har tilsluttet os professor Dichts forslag. Efter vor opfattelse må dette forslag nemlig indgå i folketingets overvejelser, og vi ønsker det behandlet i udvalget. Det tager direkte sigte på at fremme opsparringen, og det giver et tilbud af den største betydning for enhver borger fremover. Staten skal efter forslaget påtage sig inflationsrisikoen for pensionsforsikringer til et bestemt årligt beløb, f. eks. 2 500

kr., således at de, der tegner disse beskedne forsikringer, ved, at de, når de bliver gamle, får en forsikringsydelse svarende til den købekraft, de regnede med på tegningstidspunktet. Præmien for en sådan konjunkturfast pension kan gøres meget billig. For et ungt par vil den andrage omkring 200 kr. årlig, for hvilken der sikres en konjunkturfast ydelse på 2 500 kr. Dette tilbud er jo langt billigere end regeringens forslag om en ikke-konjunkturfast folkepension. . . . . .
(*Bundvad:* Er det pr. styk, når der tales om par?) . . . . 2 500 kr. er den ydelse, der bliver udbetalt, og 200 kr. er det, som den enkelte mand må betale for sig og sin enke. Dette tilbud er billigere end regeringens forslag om en ikke-konjunkturfast folkepension.

Regeringens beregninger er ikke ført frem, så at vi kan se, hvad der skal betales udover det første stadium, men efter den smule hjemmeregning, jeg er i stand til at præstere, skal en indtægt på 8 000 kr. for at få 2 500 kr. i folkepension formentlig betale 400 kr. årlig og en indtægt på 10 000 kr. ca. 500 kr. årlig, medens en præmieforsikring vil kunne tegnes for 200 kr. årlig.

Man har indvendt, at staten ikke kan bære denne konjunkturrisiko. Men det kommer den til før eller senere med folkepensionen, det kommer den til med aldersrenten, det kommer den til på alle områder vedrørende de gamles forsørgelse. Det må vi se i øjnene, det er det, vi står overfor i dag. Vi må bære denne inflationsrisiko, men i samme omfang befolkningen vil benytte sig af denne forsikringsordning, i samme omfang vil vi mindske inflationsrisikoen og lægge en bund under inflationen, skabe den øgede opsparring hos den brede befolkning, som skal til for at undgå denne stadige inflationsrisiko, og derigennem få løst vort vigtigste økonomiske problem, opsparingsproblemet.

Det gælder derfor efter det konservative folkepartis opfattelse om at få opsparringen og folkepensionen til at trække på samme hammel den samme vej og ikke i hver sin retning, som tilfældet efterhånden er blevet, idet det er, ligesom man siger: enten folkepension eller opsparring, medens vor tankegan er den: folkepension og opsparring kombineret i en helhedsordning.

Den gennemgående linie i de forslag, vi

[Poul Møller.]

fra konservativ side fremfører, er altså at stimulere befolkningens interesse i og lyst til at sikre sin egen alderdom. Vore offentlige problemer ville blive stærkt forenklet, om lovgivningen kunne indrettes således, at flest muligt ser deres fordel i at løse mest muligt selv. Vi kan ikke forestille os, at folketinget nu for mange år frem i tiden vil fastlægge en aldersforsørgelseslovgivning uden netop i den nuværende situation at indbygge heri som væsentlige elementer sådanne foranstaltninger, der gør det muligt for en større del af befolkningen at klare sig selv.

Det er magtpåliggende for os, at en fremtidig ordning kommer til at omfatte enkerne. Vi mener, at disses sociale problem er af en sådan karakter, at deres forhold bør tages ud af forsørgslovens trangsbestemmelser og sættes ind i folkeforsikringsloven, hvor de naturligt hører hjemme, således som jeg har fremsat forslag om i folkeforsikringskommissionen.

Lad mig til slut fremhæve, at det konservative folkeparti anser det for at være af afgørende betydning, at den ordning, der nu fastlægges af det høje ting, bliver holdbar, at den kommer til at bygge på en kombination af hensynet til de gamle, invaliderne og enkerne på den ene side og hensynet til samfundøkonomien på den anden side, at den ikke bliver for byrdefuld for befolkningen som helhed, og at den også bliver til at bære for landets yngre slægter, således at den ikke bliver skabt på et grundlag, hvorved den ene generation sættes op imod den anden.

Ud fra disse synspunkter vil det konservative folkeparti arbejde under den kommende udvalgsforhandling, og vi håber, at vi må få et positivt resultat ud af det samlede kompleks.

Svend Jørgensen: Folkepensionen er en stor social tanke, der med visse mellemrum har optaget sindene stærkt her i landet.

Der har indenfor alle samfundskredse været en stadigt voksende erkendelse af, at samfundet havde forpligtelser overfor vore gamle medborgere, således at disse efter et langt livs arbejde sættes i stand til at føre en nogenlunde økonomisk betrygget tilværelse.

Den danske aldersforsørgelseslovgivning er kun ca. 65 år gammel, og den har i disse 65 år gennemløbet en række faser — lige fra aldersundersøttelsesloven af 1891, hvor statens andel det første år var 2 mill. kr., der indkom i form af skatter på øl og brændevin, til folkeforsikringsloven af 1933 med senere udbygninger og ændringer. Trods forskellighederne er der dog en fast linie i disse love, et særkende for den danske alderslovgivning, nemlig at man har ønsket at yde en rente, der var tilstrækkelig til, at modtagerne kunne klare sig med denne uden anden indtægt, og at man har ønsket, at denne ydelse skulle dækkes gennem skatterne. Her står vi altså i dag.

Loven af 1891 har almissepreg, det kan vi ikke komme uden om, og noget af dette præg klæber endnu ved vor aldersrenteordning trods alle vore bestræbelser for at fjerne det. Det er det, der afholder en del mennesker, især på landet, fra at søge aldersrente, til trods for at de trænger i allerhøjeste grad til økonomisk støtte. Hvor ofte hører kommunalfolk ikke denne tale: nej, vi vil ikke komme med hatten i hånden og allernådigst bede om at få aldersrente. Hvis derimod folkepensionen gennemføres, så er det en ganske anden sag. Jeg har i min kommunekasserervirksomhed været ude for dette gang på gang.

Der er her i landet ca. 465 000 personer, der opfylder aldersbetingelsen for at få aldersrente, men af disse oppebærer kun ca. 254 000 renten, idet 15 pct. af andre grunde ikke er berettiget til rente, medens 30 pct., der nok er berettiget til en vis aldersrente, af en eller anden grund ikke søger den. Nu ved man imidlertid, at aldersrentefrekvensen er i stadig stigning, det vil sige, at der er en stadigt stigende tendens til, at de, der har ret til rente, også anmoder om at få denne. Hertil kommer, at de ældre aldersklasser i fremtiden vil komme til at udgøre en tiltagende del af befolkningen. Vi lever længere på grund af den bedre hygiejne, bedre sygehusforhold og lægevidenskabens fremgang. Den dag er allerede indenfor synsvidde, da de 30 pct. alle søger den rente, de er berettiget til, og den dag, da det sker, vil aldersrenteudgifterne stige endda meget betydeligt. Der er sikre tegn på, at mentaliteten i så henseende er ved at ændre sig.

Så er det, jeg spørger: Hvorfor så ikke

[Svend Jørgensen.]

tage skridtet fuldtud nu og indføre folkepension?

Nu er der ved folkeforsikringskommissionens nedsættelse og dens arbejde, igennem dens betænkning og forslag og ikke mindst igennem den diskussion, både i tale og artikler, der derved er sat i gang, skabt en forventning blandt befolkningen, en forventning, som vi ikke har lov til at skuffe. To gange før er forsøget mislykkedes. Det må ikke ske en gang til.

Vi kan i så henseende se os i spejl på vort naboland Sverige. Dér begyndte man allerede i 1913, og siden er udviklingen fortsat, og i dag drømmer ingen om at gå tilbage til det gamle aldersrentepincip.

Det radikale venstre har gang på gang gjort sig til talsmand for folkepension. Allerede Ove Rode fremsatte i en tale: „Gamle og Unge“, holdt i 1916, forslag om aldersrente til alle uden hensyn til indtægt, altså folkepension.

Jeg vil gerne med den højtærede formands tilladelse citere Ove Rodes afsluttende bemærkning, der står side 96 i hans bog, som hedder „I Krigens Vendetegn“:

„Når jeg ser frem mod en tid, hvor vi atter herhjemme kan tage en stor social opgave op til løsning, vil jeg håbe, at loven kan blive fuldt ud, hvad ideen i loven tilsiger de gamle, og hvorigennem vi ligesom øjner et bedre samfund.“

Det radikale venstre har stedse haft dette Ove Rodes fremtidssyn for øje.

I 1945 skrev partiet i sin pjece: „Synspunkter vedrørende aldersrenten og den forebyggende sociallovgivning“:

„Det radikale venstre må mene, at en fremtidig ordning bør tilstræbe en almindelig folkepensionering for alle.“

Efter et langt og brydsomt kommissionsarbejde ligger der nu, for første gang, et forslag på folketingets bord. Det skal erkendes, at tidspunktet for forslaget gennemførelse godt kan give anledning til overvejelse under hensyn til den økonomiske situation, hvori landet for tiden befinder

sig. Ellers var forslaget temmelig sikkert blevet mere vidtgående, end det er. Nu må det ses under synsvinklen: en overgangsordning på 3 gange 2 år, hvortil yderligere kommer, at det først skal træde i kraft 1. april 1957 og 1. juli 1957, henholdsvis for indbetalingens og udbetalingens vedkommende.

Vi danske er jo et forsigtigt folk, der ikke vover os for langt ud, men med den foreslåede ordning får vi i hvert fald begyndt. Så får de, der kommer efter os, se, i hvilket tempo der derefter kan fortsættes.

Modstandere af forslaget henviser til, at vi befinder os i en krisetid og i valutånød. Jeg underkender slet ikke disse argumenter, men der er dog for mig så afgørende grunde, der taler for at påbegynde gennemførelsen af folkepensionen nu, at det vejer stærkere end de betænkeligheder, der fremføres i forbindelse med den øjeblikkelige økonomiske situation.

Når man i ro og mag gennemlæser folkeforsikringskommissionens betænkning, er der een ting, der slår en. Det er den erkendelse af rigtigheden i, ja, jeg kan næsten sige den redbonhed, hvormed hvert enkelt parti erklærer sig villigt til at medvirke til gennemførelse af folkepensionen.

Venstres repræsentant i kommissionen, hr. Elmquist, siger således — med den højtærede formands tilladelse vil jeg gerne bringe nogle korte citater nu og senere — det står i betænkningen side 137:

„Mindretallets indstilling er her denne, at målet, man bør stræbe imod, er, at den nuværende aldersrenteordning efterhånden afløses af en almindelig folkepensionering.“

Det konservative folkepartis repræsentant, det ærede medlem hr. Poul Møller, går endda i sin velvilje et skridt videre, idet han erklærer — betænkningen side 147 —:

„Det konservative folkeparti er fortsat villigt til at medvirke til gennemførelse af en overbygning på den nuværende ordning, hvorefter alle, der er fyldt 67 år bliver berettiget til en folkepension, der

[Svend Jørgensen.]

fastsættes således, at den udgør et tilskud til aldersrenten eller den pågældendes egne indtægter.“

Dette tilskud foreslår partiet sat til 1 000 kr. årlig for ægtepar og 600 kr. for enlige, medens et til halvdelen af folkepensionen svarende beløb foreslås fradraget i aldersrentens grundbeløb.

Ja, selv retsforbundets repræsentant, det ærede medlem hr. Søren Olesen, lader sig rive med af den almindelige velvilje og siger, ladende hånt om alle doktrinære partisynspunkter, at han — betænkningen side 159 —:

„... havde gerne medvirket til en aftøsning af den nuværende aldersrente med en folkepension på forsikringsmæssigt grundlag“.

Se, alt dette bestyrker mig i den tro, at vi nu står på en skillevej med hensyn til alderdomsforsorgen, idet vi gennem folkepensionen siger til de gamle i samfundet: du har arbejdet for samfundet, du har betalt til samfundet. Her er din pension. Det er ingen nåde, det er din ret.

Så vidt var altså de politiske partiers repræsentanter enige i kommissionen. Bag efter har betænkningerne meldt sig, med bekymringer med hensyn til måden, med hensyn til tiden og med udtalelser som „vi har ikke råd“, „folkepensionen vil nedbryde opsparingen“, „folkepensionen vil blive kostbar for ungdommen“ o. s. v., o. s. v.

Lad os se lidt nærmere på disse påstande.

De fire store erhvervsorganisationer har i en fælles henvendelse til regering og folketing advaret imod at gennemføre folkepensionen i den nuværende økonomiske situation, selvom den kunne gennemføres for beløb sparet på andre offentlige udgifter. At Dampskibsrederiforeningen, Grosserer-Societetet og Industrirådet ser således på det, er for mig ingen overraskelse; derimod har det unægtelig overrasket mig at finde Landbrugsrådet som medunderskriver på henvendelsen. Landbrugsrådet synes at have glemte, at det også repræsenterer de titusinder af landbohjem, hvor folkepensionen — efter et langt, slidsomt liv og med en lille kapital som belønning for sliddet — vil blive hilst med glæde, når den

dag kommer, da man ikke kan mere. Det er bl. a. de hjem, som det ærede medlem hr. Sønderup tænkte på, da han for nogen tid siden ved det sønderjyske venstres årsmøde ifølge referatet udtalte:

„Spørgsmålet om folkepension bliver også mere og mere aktuelt under de renteaftastningsforhold, vi har nu. Ingen kan leve af en lille kapital i dag.“

Og han siger sluttelig:

„Alene uligheden for de enkelte fortæller os, at der er noget at rette, og vi må finde frem til en løsning. Vi har pligt til at rette den store ulighed, der er opstået mellem grupper af samfundsborgere“.

Jeg er her fuldstændig af samme mening som det ærede medlem. Selvpensionisterne, de med den lille kapital, er blevet urimelig hårdt ramt. Den mand, der år efter år har sparet penge sammen til sin alderdom og nu oplever, at han for sine penge i dag kun kan købe 30—40 pct. af, hvad han kunne, da de blev sammensparet, har et rimeligt krav på, at der nu ydes ham en vis godtgørelse for hans tab. Det kan ske gennem folkepensionen, men det må være nu, ikke, som Landbrugsrådet i sin henvendelse forudsætter det, engang i fremtiden.

Nogle nationaløkonomer med det ærede medlem hr. Thorkil Kristensen i spidsen siger, at vi ikke har råd til at gennemføre folkepension, i hvert fald ikke i den nuværende situation, følger de mere forsigtige til.

Professor i nationaløkonomi ved Københavns universitet H. Winding Pedersen har i „Politiken“ for den 11. oktober d. å. skrevet en kronik: „Har vi råd til folkepension?“, hvis konklusion er: „Planerne om folkepension bør afskrives foreløbig.“ Professoren går imidlertid uden om det centrale, som er dette, at folkepensionen kun betyder, at der flyttes købekraft fra den ene gruppe af befolkningen til den anden. Jeg mener derfor ikke, at ordningen vil medføre de påpegede ulemper.

En mindre del af den forbedrede aldersrente — det gælder de aldersrentemodtagere, som lever på det absolutte minimum — vil vel nok blive omsat i et større forbrug, og det skal være dem vel undt, men mon der er nogen i det høje ting, som for alvor tror på,

[Svend Jørgensen.]

at det store tal af mennesker, der her er tale om, øjeblikkelig vil omsætte pengene i et større forbrug?

Nej og atter nej. Med det kendskab, jeg har til aldersrentemodtagerne og i det hele taget til ældre menneskers mentalitet, er jeg overbevist om, at det ikke vil være tilfældet. Folkepensionen vil tværtimod fremme opsparingen. Man vil sige: nu kan det da hjælpe, at vi sparer; det kunne det ikke før, nu kan vi se udvej for, at får vi en skilling tilovers, kommer den os selv tilgode. Her er naturligvis kun tale om en trossag, men de herrer nationaløkonomer har også kun troen at støtte deres påstand på.

Forøvrigt vil også de foreslåede ændrede regler om fradrag i aldersrenten, som jo bevares i overgangstiden, fremme opsparingen. 80 pct. af grundbeløbet kan man fremtidig have i indtægt uden afkortning af renten. Hvor mange gange har man ikke hørt den påstand fremsat: vi ville gerne påtage os det og det arbejde, men vi kan ikke, for så går det ud over vor aldersrente. Fremtidig kan rentemodtageren tage mod arbejde uden derfor at få sin aldersrente reduceret. Endelig er der jo i selve folkepensionsforslaget en betydelig opsparing gennem pensionsbidraget, der bliver opkrævet til bestridelse af udgifterne i fremtiden. Der er for mig ingen tvivl om, at såvel folkepensionsbidraget som den private opsparing vil bevirke en forøgelse af landets opsparede kapital.

Der har i de sidste dage i nogle blade været foretaget en sammenligning mellem, hvad de unge må betale i bidrag til folkepensioneringen, og hvad de skulle betale for en forsikring, der sikrede en sum af samme størrelse som folkepensionen, en sammenligning, der viser, at bidragene til folkepensionen er betydeligt større. Det er den beregning, som det ærede medlem hr. Poul Møller omtalte før, altså den beregning, som pensionsanstaltens direktør, hr. Børge Sørensen, har ladet foretage.

Denne sammenligning indeholder ikke noget nyt. Det er klart, at når samme beløb hensættes på rente, der medfører en fordobling af det hensatte beløb hvert 16. eller 18. år, vil beløbet kunne afgive en større pension efter et vist langt åremål, end når

bidragene skal medvirke til at sikre folkepension også for dem, der nu er ældre. Men det er jo det, der har været enighed om: at samfundet ikke formår at opspare en milliardfond til pensionering om 40 år af dem, der nu er unge, samtidig med at staten skal yde pension eller aldersrente til de ældre generation gennem det samme tidsrum. Derfor er man fra alle sider nået til enighed om, at hver tidsperiode solidarisk betaler pensioneringen af denne periodes gamle.

Der er også andre indvendinger at gøre mod det regnestykke, bl. a. at der regnes med en folkepensionsydelse på 4 pct. af den skattepligtige indkomst i en meget lang årrække. Hvor har man det tal fra? Det tal har aldrig været nævnt — hverken i kommissionens eller forslagetets beregninger — og kan derfor ikke uden videre gå ind i diskussionen.

Endelig vil jeg også pege på, at jeg mener, at det i det hele taget bliver nødvendigt med besparelser på statens budget både til dette formål og til andre påkrævede sociale og kulturelle foranstaltninger.

I lovforslaget er der til dækning af udgifterne ved folkepensioneringen kun fastlagt en bidragsprocent for de første 2 år efter folkepensioneringens ikrafttræden, nemlig 1½ pct. af det beløb, hvoraf indkomstskat til staten beregnes, efter fradrag af 1 000 kr. Hele dette spørgsmål om dækningen af udgifterne må jo underkastes meget nøje overvejelser, da det også må ses i forbindelse med, hvilke muligheder der måtte vise sig for besparelser på statens budget på andre områder.

Jeg går ud fra, at der nu er en almindelig forventning om, at rustningsbyrderne efterhånden kan lattes, og det er klart, at enhver besparelse for staten af uproduktive udgifter mindsker de økonomiske betænkeligheder, der i visse kredse næres for gennemførelsen af folkepensioneringen, og vil skabe en langt gunstigere atmosfære omkring de forhandlinger, der nu skal føres her i folketinget. Det radikale venstre må derfor lægge vægt på at berede vejen for folkepensionen også på dette område så godt som muligt. Jeg går ud fra, at sådanne synspunkter heller ikke vil være fremmede for regeringen.

De indgår i hvert fald i høj grad i det radikale venstres overvejelser. Det ærede medlem hr. Lorentzen efterlyste det radi-

[Svend Jørgensen.]

kale venstres stilling til besparelserne. Jeg kan kvittere for denne forespørgsel ved at spørge, hvorledes venstre vil stille sig til besparelser på de militære områder, for jeg kan forsikre det ærede medlem om, at vi i givet fald er parat til at gå ind for besparelser på de nævnte områder.

I diskussionen om dette forslag er der også peget på, at forslaget ikke medtager tjenestemændene. Hertil vil jeg sige, at det er rigtigt, at vi i det foreliggende forslag ikke har forsøgt at løse dette spørgsmål, men har henvist til, at dette spørgsmål må drøftes i lønningskommissionen, som drøfter tjenestemændenes lønforhold, derunder naturligvis også deres pensionsforhold. Det må jo imidlertid være klart, at tjenestemænd, der med stat og kommune har en kontraktlig overenskomst, hvori pensionsordningen indgår som et væsentligt led, ikke kan fratages deres pensionsret. Som sagt: spørgsmålet om tjenestemændenes stilling fremefter står åbent.

Der er i mit parti et ønske om at få den tanke inddraget i overvejelserne, at der åbnes adgang til, at folkepensionsberettigede, der ønsker det, kan få tidspunktet for pensionens ikrafttræden udskudt en vis tid, f. eks. 3—5 år, og derved opnå, at pensionen derefter udbetales med et tilsvarende højere årsbeløb, altså det samme, som det ærede medlem hr. Lorentzen gjorde sig til talsmand for. En sådan ordning vil ikke medføre nogen som helst udgift for staten, men den giver den enkelte borger en mulighed for at omlægge sine indtægter i alderdommen på en måde, som ofte kan være en spore til at tage endnu et nøk i produktionen. Jo flere der benytter en sådan udvej, jo fordelagtigere både for den enkelte og for samfundet.

Det radikale venstre er medforslagsstiller af det forslag i kommissionsbetænkningen, hvorpå lovforslaget er bygget op. Det betyder, at vi i hovedprincipperne er enige med regeringen om dette fællesforslag. Vi er villige til i et udvalg at se nærmere på forslagernes enkeltheder, idet vi deler den højtærede socialministers ønske om, at det må lykkes ved forhandling at samle et enigt folketing om gennemførelsen af loven.

Om det tredje lovforslag — vedrørende hjælp til enker m. v. — skal jeg udtale, at

vi er velvilligt indstillet overfor dette og ser med forståelse på spørgsmålet.

For en fuldstændigheds skyld skal jeg tilføje, at vi ikke kan gå ind for det for det høje ting fremsatte kommunistiske lovforslag.

Ragnhild Andersen: Endelig er folkepensionen sat på folketingets dagsorden af andre end kommunisterne. Det er på høje tid, at de politiske partier går fra ord til handling; det er på høje tid, vi kommer i gang med at realisere nogle af de løfter, som rundhåndet er delt ud på møder landet over før de to folketingsvalg i 1953. I befolkningen ventes der på løfternes indfrielse; 250 000 gamle medborgere, som efter et livs slid i samfundets tjeneste ikke kan klare sig med aldersrenten, knytter deres forventninger til folkepensionen.

Det samme gør 50 000 invalider, hvoraf mange er yngre mennesker med store forsørgerbyrder. Men ikke alene rentemodtagerne venter med længsel; folkepensionens gennemførelse er blevet et krav i hele befolkningen om trygge og værdige kår for vore ældre medborgere og sikkerhed for, at hele befolkningen kan gå alderdommen i møde uden frygt for at skulle mangle til livets ophold. Folkepensionen er blevet et folkekrav, som ikke mere kan siddes overhørigt.

Foruden ministerens forslag, der dækker de to partier socialdemokratiet og det radikale venstres forslag til folkepension, behandles også i dag kommunisternes forslag om folkepensionens 1. etape, som vi mener bør være 5-årig. Kommunisterne har fremsat deres eget forslag, fordi vi ikke finder fællesforslaget tilfredsstillende. Vi havde hellere set, at de to partiers forslag til folkepension havde været formet således, at det dækkede vore synspunkter. Selvom vi ikke i kommissionen har vundet flertal for vore synspunkter, hvad den højtærede socialminister har givet udtryk for her fra talerstolen, er det dog vor opfattelse, at vort forslag om folkepensionens 1. etape i højere grad end de fremsatte lovforslag vil føre til den tryghed i alderdommen, som det store flertal i befolkningen længes efter. Det er da heller ikke sådan, at man i kommissionen ikke havde sympati for kommunisternes synspunkter. Det forslag, der

[Ragnhild Andersen.]

er udarbejdet af kommissionens formand, departementschef Koch, er jo, hvad principperne angår, i høj grad lig det forslag om folkepensionens 1. etape, som kommunisterne har fremsat. omend ikke så vidtgående. Det er vor opfattelse, at vort forslag svarer både til rentemodtagernes og befolkningens ønsker om og behov for tryghed i alderdommen, og det er også vort håb, at det høje folketing vil låne øre til vore synspunkter, så de kommer til at præge den lov om folkepension, som der ventes på.

Det har længe været klart, at aldersrenten var utilstrækkelig for vore ældre til at klare sig for, når arbejdskraften var opbrugt, og derfor har rentemodtagernes gentagne ønsker og krav vundet den store støtte i befolkningen, som den har. Flertallet i vort land må jo se hen til den dag, da de kun har aldersrenten at holde sig til. Det er kun et lille fåtal af vore ældre, der har haft mulighed for at sikre sig en betryggende pension. Nogle har lidt afsavn for at spare lidt op til alderdommen, men få er de, der har haft lejlighed til og mulighed for at spare så store formuer op, at de i dag kan leve af renterne. Det store flertal af vore ældre står i den situation, at de intet eller næsten intet ejer, når alderdommen indtræder og arbejdskraften er opbrugt. De må søge aldersrente.

Aldersrenten har i flere år været for lille, for karrig til at leve af, således som mennesker gerne vil leve, også når de bliver gamle. 156 kr. om måneden skal vore enligstillede gamle i landkommunerne klare dagen og vejen for; og selvom man hertil lægger alle de opnåelige tillæg, også alle ekstraordinære tillæg, bringes deres aldersrente ikke op over 200 kr. om måneden. Ingen kan være i tvivl om, at afsavn, spekulationer og bekymringer under sådanne omstændigheder hører til dagens orden. Disse bekymringer formørker livet for vore gamle, som burde være sikret mod en sorgfuld alderdom.

Rentemodtagerne på landet har det dårligst; de har kun 82 pct. af renten i hovedstaden eller næsten en femtedel mindre. Men heller ikke renten i hovedstaden er tilfredsstillende; også her fortæller tallene og erfaringerne, at renten er for lille; den højest opnåelige er, som det også er nævnt af den socialdemokratiske ordfører, 4 374

kr. om året til et aldersrenteægtepar inkl. alle tillæg, og det er endda den indtægt, rentemodtagerne har efter 1. oktober 1955. Den højest opnåelige indtægt for en enlig i hovedstaden er 2 890 kr.

Alle må indrømme, at disse tal fortæller om et altfor stort fald i indtægten, når man overgår fra arbejde til aldersrente. Hvadenten man sammenligner aldersrenten med den gennemsnitlige arbejdsløn for ufaglærte arbejdere eller med tjenestemandspensionen eller med den gennemsnitlige faktiske indtægt for forsørgere i hele landet, er forholdet lige urimeligt. Den gennemsnitlige faktiske indtægt for forsørgere var i 1950 7 500 kr. Den er steget, og i 1953 var den 8 300 kr.; i 1954 er den skønsmæssigt beregnet til 8 600 kr., og i dette år må den antages at være nær ved de 9 000 kr. Den højest opnåelige aldersrente er ikke engang halvdelen; så meget mere urimelig er da den lavere rente på landet og i købstæderne. Jeg har allerede nævnt, at man på landet kun får 82 pct. og i købstæderne 92 pct. af hovedstadsrenten.

Mit parti mener da også, at ved gennemførelse af en folkepension må en afgørende ting være at få zonegrænserne bort, at få dem ophævet. De føles meget uretfærdige, ikke alene af rentemodtagerne, men af hele befolkningen; og de er uretfærdige, fordi priserne på landet og i købstæderne på mad, tøj og alle øvrige livsfornødheder er lige så høje som i hovedstaden — ja, på tøj og fodtøj er de i mange tilfælde endda højere. Dertil kommer, at det, når det drejer sig om indkøb af tøj og fodtøj for ældre mennesker på landet, ofte er nødvendigt, at de tager ind til byerne, hvorved der ydermere løber transportomkostninger på. Der er altså ingen rimelighed i at opretholde zonegrænserne.

De ældre på landet har det vanskeligst, men alt i alt må man sige om de vilkår, vort samfund byder de ældre, at de er under al kritik. De svarer ikke til de mange lovsange, man kan lide at synge i vort land, om, at vi har en enestående sociallovgivning; de svarer ikke til, at mange af os holder af at sige, at vi er en kulturstat og en velfærdsstat. For at man med rette skal kunne bruge sådanne smukke betegnelser om vort samfund, er det nødvendigt, at vi først byder

[Ragnhild Andersen.]

vore opslidte gamle medborgere den tryghed i alderdommen, som de ikke har i dag. Sandheden er jo, at mange ældre må mangle — for ikke at sige halvsulte — i månedens sidste dage; de kan ikke få varm mad hver dag. Det hørtes da også i udsendelsen i radioen forleden aften, da man under „folkets røst“ lod mange ældre mennesker komme til mikrofonen og fortælle om deres vanskeligheder.

De kan ikke få det, medmindre pårørende eller andre hjælper dem — deres små penge rækker ikke. De fleste græmmer sig over, at de ikke kan byde deres familie hjem til sig eller selv af og til rejse en tur for at besøge børn og børnebørn. Så godt som alle små glæder i form af et godt måltid mad, en ekstra kaffetår, lidt tobak eller en biografbillet, alt det, der kunne live op i tilværelsen, er berøvet dem.

Jeg har sagt dette, fordi kommunisterne mener, at en folkepensions første opgave må være at skabe tryghed i alle de ældre medborgeres hjem, hvor økonomisk tryghed i dag ikke er tilstede. Kommunisterne har forlængst været opmærksom på rentemodtagernes vanskeligheder og har foreslået dem mindsket gang på gang.

Det er sagt om os, at vi har fremsat mange lovforslag i folketinget. Ja, det er rigtigt, det har vi; vi har fremsat mange lovforslag, men når jeg ser på disse lovforslag, synes jeg ikke, der er eet for mange. Fejlen har ikke været kommunisternes mange forslag; fejlen har været, at for få af dem er blevet gennemført. Fejlen var ikke, at kommunisterne i 1946 tog rentemodtagernes forslag om pension op og fremsatte det i det høje ting. Nej, fejlen var, at man ikke gennemførte dette beskedne forslag til en pensionsordning for vore ældre. Havde man gjort det, havde situationen set lysere ud for dem i dag, og gennemførelsen af en betryggende folkepension ville heller ikke for det høje folketing have været så stort et problem, som det er nu. Da vi i 1946 fremsatte rentemodtagernes beskedne pensionsforslag, blev det forkastet under en strøm af hånsord om, at vi ville vælte statens finanser, at vi kun var ude på overbud; men kommunisterne ville ikke vælte statens finanser, og kommunisterne ville ikke overbud. Dengang beløb militæruddgifterne sig

til 250 mill. kr.; de er nu mere end fire-doblet, medens rentemodtagernes rimelige og beskedne anmodninger gang på gang er blevet afslået. Man forbavses over, at de, der mente, vi ville vælte statens finanser, ikke frygtede for, at de netop med disse bevillinger til militæret ville bringe statens finanser i vanskeligheder.

Gang på gang er kommunisternes beskedne forslag til forbedringer for rentemodtagerne blevet afvist. Vore forslag om grundbeløbenes forhøjelse blev forkastet. Det blev afslået at give ensartet beklædningsstillæg over hele landet, uanset at det er bunduretfærdigt at opretholde en forskel i beklædningsstillægget. Det blev afvist at give 7 hl koks mere til de 18 hl, som rentemodtagerne får, og som ikke slår til til vinterens forbrug.

Vort forslag i 1953 om allerede dengang at give folkepensionens første rate til rentemodtagerne — man lovede det jo ude omkring på vælgermøderne — blev stemt ned her i tinget; da vi fremsatte forslaget efter valget, ligesom vore forslag om zonegrænsernes bortfald er blevet forkastet.

Det var ikke, fordi vore forslag var for vidtrækkende; vi fremførte rentemodtagernes beskedne og berettigede ønsker gang på gang, og havde man fulgt kommunisternes forslag, ville situationen som sagt have været betydeligt lysere for de tusinder af rentemodtagere i dag. Vort forslag om en fordobling af eengangsydelsen til rentemodtagerne i vinter, som vi fik forkastet i sidste uge, var heller ikke en øre for meget. Priserne stiger hver dag; i dag er prisen på mælk påny steget med 4 øre pr. l; alligevel afviste man at give rentemodtagerne den ekstra håndsregning i en så ekstraordinær vanskelig vinter som den, vi oplever.

Vi taler i dag om den folkepension, som regeringen og de to partier foreslår gennemført til ikrafttræden den 1. juli 1957. Men hvordan skal vore 300 000 rentemodtagere klare sig i denne vanskelige vinter? Det problem står stadig uløst. Partierne har afvist rentemodtagernes beskedne ønsker med den motivering, at der ikke var råd. Vi har også hørt i dag, at der ikke er råd til folkepensionen og til at skabe tryghed i alderdommen for de dårligst stillede; det er blevet sagt, at kagen skulle være større. Dermed mente man, at produktionen skulle

[Ragnhild Andersen.]

forøges herhjemme. Men produktionen er jo i efterkrigsårene steget så betydeligt som nogensinde i vort land. Målt i varer og værdi er produktionen siden 1946 steget 27 pct., og forbruget er ikke steget nær i det omfang. Eksporten er så stor som nogensinde, beskæftigelsen har været relativt god i efterkrigsårene, og alligevel har det kun været muligt at få gennemført få og små forbedringer for rentemodtagerne. En vis forbedring i forholdet mellem zonerne blev gennemført i 1954; den halvårige regulering af renten lykkedes det at få igennem, og tre eengangstillæg har vi fået efter valget i 1953. Men det har været lapperier, som ikke har løst problemet med at skabe økonomisk tryghed hos vore ældre. I dag ser de alle hen til, at folkepensionen, som nu er på dagsordenen, skal løse spørgsmålet om en tryghedsordning for rentemodtagere og for alle med små, ja, med for små indtægter.

De fleste håber, at man når frem til en ensartet pension i lighed med tjenestemændenes pension, uafhængig af de sociale udvalgs skøn og uafhængig af fradragsregler. Også mit parti melder sig blandt dem, der siger, at det ikke er tjenestemandspensionerne, der er noget i vejen med, det er ikke dem, der er for høje. Det er renten, der er for lille, og ikke tjenestemændenes pension, der er for stor.

Også mit parti er blandt dem, der siger, at det ville være ønskeligt at nå frem til en folkepension omfattende hele befolkningen, således at alle efter arbejdsdagen kan blive berettiget til en pension, en slags efterløn. At tilvejebringe en hele befolkningen omfattende folkepensionsordning, som på samme tid løser problemet om tryghed for alle nulevende rentemodtagere, der kun har renten eller så godt som kun renten at leve af, er imidlertid — det må erkendes af alle — en stor og en vanskelig opgave, så stor, at kommunisterne mener, vi må løse den ad to gange, i to etaper, for at vi kan være sikre på, at tryghedsproblemet bliver løst for alle dem, der har det behov.

Kommunisterne mener som sagt, at folkepensionen bør gennemføres i to etaper, således at man først løser forsørgelsesproblemet tilfredsstillende for alle nulevende gamle og invaliderede, som ingen indtægt har eller kun en lav indtægt, ved at man bringer

alderspensionen op på et i forhold til den øvrige befolknings indtægter rimeligt og forsvarligt niveau. Vi foreslår derfor at pensionen til vore gamle i løbet af de kommende fire år hæves til $\frac{2}{3}$ af den faktiske gennemsnitlige indkomst for forsørgere i vort land, der, som jeg allerede har nævnt det, for øjeblikket befinder sig i nærheden af de 9 000 kr., og at man først i anden række tager sigte på efterhånden, når de 5 år er gået, at udbygge ordningen til en hele befolkningen omfattende folkepensionsordning.

Vi er ikke tilfredse med fællesforslaget fra de to partier, som tilsyneladende søger at løse begge disse problemer på een gang. Dermed være ikke sagt, at vi ikke kan se, der er gode ting i forslaget. Der er gode ting og mindre gode ting. Desværre er det vor opfattelse, at der er for få af de gode ting og for rigeligt af de mindre gode ting. Den måde, forslagsstillerne foreslår folkepensionsspørgsmålet løst på, fører efter vor opfattelse til, at det aktuelle, det afgørende spørgsmål ikke bliver løst på tilfredsstillende måde, idet de 300 000, som har økonomisk tryghed behov, ikke får dette problem løst ved den foreslåede fremgangs-måde.

Af de midler, som de to partier foreslår anvendt til folkepensionen — og det er, det må indrømmes, ikke småpenge, det her drejer sig om — foreslår de to partier, at næsten $\frac{1}{3}$ skal bruges til en pensionering af dem, der i dag ikke har noget egentligt aktuelt behov for en folkepension eller tryghed i alderdommen. Ja, selv de største velhavere i landet vil, dersom forslaget gennemføres, blive berettiget til og kunne få folkepension. Dette vil efter kommunisternes opfattelse gå ud over rentemodtagerne, hvad jeg skal forsøge at dokumentere.

De to partiers forslag indebærer, at rentemodtagerne skal have en forbedring i løbet af de kommende 6 år — ja, ikke i løbet af de førstkommande 6 år, for det foreslås, at loven først skal træde i kraft den 1. juli 1957; men i løbet af de 6 år, som følger derefter, skal rentemodtagerne ved siden af aldersrenten have en folkepension, der andrager 900 kr. til ægtepar og 600 kr. til enlige. På samme tid foreslår de to partier, at alle andre over 67 år — eller 62 år for de

[Ragnhild Andersen.]

enlige kvinder — i folkepension skal have 1 500 kr., når det drejer sig om ægtepar, og 1 008 kr., når det drejer sig om enlige. Hvorfor i alverden skal nu de, der trænger til en håndsrekning, kun have 900 kr. i folkepension til ægtepar og 600 kr. til enlige, medens selv de største velhavere skal have en folkepension på 1 500 kr. til ægtepar og 1 008 kr. til enlige?

Mit parti mener, at de bedre bemidlede bør vente, til de 5 år er omme, og at det først og fremmest må dreje sig om at bringe de mange dårligt stillede op fra de 4 374 kr., som er højeste rente i hovedstaden i dag, først til 4 800 kr. den 1. april 1956 og derefter stigende med 300 kr. hvert års 1. april, indtil $\frac{2}{3}$ af gennemsnitsindtægten er nået. Det foreslår kommunisterne, men de to partier mener, at man straks skal begynde at dele pension ud til alle og den største pension til dem, der trænger mindst.

De to partier foreslår også, at folkepensionen ikke skal pristalsreguleres. Det kan om kort tid blive en katastrofe for rentemodtagerne. Om 6 år vil for mange en femtedel af indtægten være en ikke pristalsreguleret folkepension. Hvem ved, om de 900 kr. og 600 kr., der er tale om, ikke kun er det halve værd til den tid? Det ved ingen.

De to partier, som er parat til at give alle folkepension uanset nok så store indtægter, er heller ikke villige til at ophæve zonegrænserne, som er så uretfærdige for rentemodtagerne på landet og i købstæderne. De foreslår at opretholde den store forskel på renten, der består i dag, hvorved de ældre på landet stadigvæk vil have næsten en femtedel mindre i rente end rentemodtagerne i hovedstaden; og i købstæderne vil man have næsten 10 pct. mindre i rente end i hovedstaden. Vi kommunister går i vort forslag ind for, at man straks fra 1. april 1956 gør renterne ens og hæver alle satser op til hovedstadens takster, således at alle ægtepar fra 1. april 1956 får en minimumspension på 4 800 kr. og alle enlige 3 200 kr., og således at ægtepar, hvor kun den ene ægtefælle er berettiget til pension, får et beløb, der ligger midt imellem.

For at spare penge foreslår de to partier

— og det fremhæves jo udtrykkelig i bemærkningerne til lovforslaget, at man derved sparer penge — at man hæver aldersgrænserne med 2 år til 67 år i almindelighed og til 62 år for de enlige kvinder. Vi er dybt uenige med de to partier og med socialministeren i dette forslag, og vi beklager, at det socialdemokratiske parti selv har fremsat et sådant forslag. Det er i dag en af de få ting, som alle partier undtagen kommunisterne er enige om, at aldersgrænserne skal forhøjes med 2 år. Masser af hårdt arbejdende, havnearbejdere, jord- og betonarbejdere og bygningsarbejdere — og mange andre slidere kunne nævnes, fiskere, landbrugere og landarbejdere — er slidt op, allerede før de er 65 år. Det samme gælder kvinder, som med det tiltagende udearbejde må slide meget i vore dage. Kommunisterne vender sig derfor imod den foreslåede forhøjelse af aldersgrænsen både for kvinder og for mænd. Vi mener tværtimod, at grænsen må lempes i nedadgående retning. Vort forslag indebærer, at der gives gifte kvinder i alderen 60—65 år ret til folkepension, når ægtefællen får enten invaliderente eller aldersrente. Ligeledes foreslår vi indført en dispensationsbestemmelse, som gør det muligt for enlige kvinder i alderen 55—60 år at opnå folkepension, når sygdom eller andre særlige omstændigheder taler derfor. Vi mener altså, der er behov for lempelser i de bestående aldersgrænser, og vender os imod de forhøjelser af aldersgrænserne, som indeholdes i lovforslaget.

Endelig foreslår de to partier, at folkepensionen først skal træde i kraft den 1. juli 1957. Først om $1\frac{1}{2}$ år påtænker forslagsstillerne at gå i gang med en folkepension, der dog ifølge forslaget selv efter 6 års perioden kun kan være at betragte — det gav ordføreren for socialdemokratiet jo også udtryk for her i dag — som en begyndelse til den endelige folkepension. Efter kommunisternes opfattelse vil de to partiers forslag, om det bliver gennemført uændret, ikke på de $7\frac{1}{2}$ år have løst trykkeløst problemet for de hundredtusinder, som har det behov, og som stiller deres forventninger til folkepensionen. De 900 kr. og 600 kr., som foreslås ikke-pristalsreguleret, vil naturligvis være en hjælp, men de vil stadig ikke have bragt de vanskeligt stillede ældre op på en ind-

[Ragnhild Andersen.]

tægt, som står i rimeligt forhold til den øvrige befolknings indtægter. Zonegrænsernes uretfærdigheder skal ifølge lovforslaget stadig bestå.

Man taler nok om statistiske undersøgelser af leveforholdene, som først skal bane vej for ændringer af zonegrænserne, men man må jo huske på, at efter gennemførelsen af en bekostelig folkepension, dersom en sådan gennemføres nu, vil det i de første åringer være yderst vanskeligt at få ændret de uretfærdigheder, som man lader bestå, især når det drejer sig om noget, der koster penge.

Kommunisterne finder det ganske urimeligt, at folkepensionens ikrafttræden skal udskydes i halvandet år. Sagen har været til debat i årevis, rentemodtagerne befinder sig i en nødsituation, de har ventet længe nok. Kommissionen har afsluttet sit arbejde efter 7 års overvejelser, rentemodtagerne og de dårligst stillede ældre bør derfor ikke vente længere. Det kan ikke være tilstrækkeligt, at partierne med forslaget her sikrer sig et valggrundlag. Efter kommunisternes opfattelse er der ingen begrundelse for at udskyde denne sag længere end til 1. april 1956.

Vort lovforslag går derfor ud på, at folkepensionen skal træde i kraft den 1. april 1956 for alle rentemodtagere og for alle med lave indtægter. Vi foreslår, at alle ældre ægtepar, der er rentemodtagere eller har indtægter — uanset om det er arbejdsindtægt, legat, livrenteindtægt eller rente af opsparret formue — skal have fuld folkepension, forsåvidt deres indtægt ikke overstiger ca. 4 000 kr. om året, idet vi foreslår et fradrag på 80 pct. af folkepensionens grundbeløb, som den 1. april vil være 4 800 kr. for et ægtepar; for indtægter over de 80 pct. af folkepensionens grundbeløb foreslår vi et fradrag på 72 pct. Vi foreslår altså, at folkepensionen træder i kraft med 4 800 kr. til ægtepar, 3 200 kr. til enlige og 4 000 kr. til ægtepar, hvor kun den ene ægtefælle er berettiget.

Disse beløb foreslår vi forhøjet hvert års 1. april med 300 kr. til ægtepar, 200 kr. til enlige og 250 kr. til ægtepar, hvor kun den ene ægtefælle er berettiget. Gør man det, vil pensionen stige fra 1. april 1956 for den 1. april 1960 at være oppe på omkring 6 000 kr. til ægtepar, 4 000 kr. til enlige og 5 000 kr. til ægtepar, hvor kun den ene ægtefælle er berettiget.

Som jeg allerede har sagt, foreslår vi, at pensionen ved 5. års afslutning fastsættes til at blive lig med to trediedele af gennemsnitsindtægten for forsørgere. Dette indebærer, at dersom gennemsnitsindtægten for forsørgere i 1960 er højere, skal også pensionen fastsættes som to trediedele af denne højere gennemsnitsindtægt. Det er jo det, vi vil sikre: at pensionen kommer til at stå i et rimeligt forhold til den øvrige befolknings indtægter. For at sikre, at alle, der trænger til økonomisk tryghed, alle, som ikke har det i forvejen, først og fremmest kan få mulighed for en værdig og økonomisk betrygget alderdom, foreslår vi at forbedre fradragsreglerne, men ikke at afskaffe dem. Vi mener, at vi må bibeholde dem i 5 års perioden for netop at sikre de dårligst stillede, rentemodtagerne og alle med små indtægter, en betryggende pension. Jeg har allerede nævnt, at vi foreslår fradragsreglerne således, at man får ret til ved siden af fuld folkepension at have 80 pct. af grundbeløbet i indtægt, og for den overskydende indtægt fradrages 72 pct. Da vort lovforslag tilsigter at give alle ret til folkepension, forsåvidt de ikke har større indtægter end de nævnte, foreslår vi at ændre betegnelsen aldersrente til folkepension. I vort lovforslag indeholdes da også, at alle, uanset om de er medlemmer af sygekasse eller sygeforening, skal have ret og adgang til folkepension med de i fradragsreglerne indeholdte begrænsninger.

Hvad invaliderne angår, foreslår vi, at de får folkepension som aldersrentemodtagerne, foruden at de ved siden af får invalidetillægget, som vi i lighed med, hvad vi har gjort før, foreslår fordoblet.

[Ragnhild Andersen.]

I de nævnte grundbeløb er der ligesom i ministerens forslag indregnet rentetillæg, beklaednings- og brændselstillæg; men i modsætning til ministerens forslag foreslår vi ventetillægget og rådighedsbeløbet biholdt i 5 års perioden.

Om omkostningerne ved folkepensionens gennemførelse hedder det i kommunisternes forslag, at de ikke må belaste kommunerne, hvis udgift pr. rentemodtager ikke må forhøjes som følge af folkepensionen.

Endelig foreslås det, at loven tages op til revision efter 3 års forløb, netop med sigte på en videre udbygning af folkepensionen til en hele befolkningen omfattende ordning. Det er vor opfattelse, at kommunisternes forslag svarer til, hvad rentemodtagerne gang på gang har udtalt sig for, og hvad størsteparten af befolkningen utvivlsomt mener skal til for at betrygge alderdommen for vore ældre. Kommunisterne anser det ikke for nødvendigt til gennemførelse af folkepensionen at pålægge hele befolkningen en ny tyngende skattebyrde. Der er penge til folkepensionen også uden en sådan ny og tungtvejende skat.

Hvert år er der overskud på statsbudgettet, i år er det på 260 mill. kr. Hvorfor ikke bruge disse penge til at gennemføre folkepensionsforslaget?

Hvorfor ikke bruge dem til gavn for dem, der har slidt og slæbt hele deres liv, og som nu ikke kan mere? Det er, hvad kommunisterne foreslår. Dertil kommer, at vi, ligesom også det radikale venstre gav udtryk for for et øjeblik siden, mener, at det mere end nogensinde før er på sin plads at gå til betydelige besparelser på militæret. Både i afspændingens interesse og for, at det danske folk kan få del i de værdier, det skaber, må militærudgifterne ned. Som kommunisterne har foreslået, kan der frigøres 500 mill. kr., som nu bruges til ganske uproduktive formål. En tjenestetidsnedsættelse til 12 måneder vil spare mange millioner kroner. Da tjenestetiden blev forlænget til 18 måneder, regnede man med en udgiftsforøgelse på ca. 250 mill. kr. Nedsikring af militæret og nedsat tjenestetid foreslås også af kommunisterne.

Endelig er det på tide, at de private arbejdsgivere, som tjener større og større overskud på arbejdernes slid uden på nogen

måde at sikre dem i tilfælde af arbejdsløshed, sygdom og alderdom, pålægges pligter i så henseende. De kan, og det gør de, yde bidrag til deres funktionærers alderspension, men de yder stadigvæk ikke til deres arbejderes, hvad hverken arbejderklassen eller andre kan affinde sig med skal fortsætte. Det er min opfattelse, at det også i arbejdsgiverkredse vil være muligt at finde forståelse for denne tanke, idet de da også må kunne se, hvor utilfredsstillende den bestående aldersrenteordning for deres gamle arbejdere er. Kommunisterne går altså ind for, at vi pålægger arbejdsgiverne at yde til statskassen et folkepensionsbidrag svarende til en procentdel af arbejdslønnen. Et bidrag på 1 pct. vil indbringe 120 mill. kr. om året, 3½ pct. vil give 420 mill. kr. årligt.

Jo, vist er der råd til folkepensionen, når bare viljen er tilstede. Det er den, det skorter på. Man hører det også i nogen grad på talen her i dag fra konservativ side.

Der er i forbindelse med forslaget om folkepension foreslået visse forbedringer i loven om offentlig forsorg for at sikre enkerne en vis adgang til pension. Mit parti er glad for, at enkerens problem er medtaget i de to partiers forslag. Det er dog et spørgsmål, om forslaget er rummeligt nok. I forhold til den gældende lov er det, der foreslås, så afgjort et fremskridt for enkerne, men mit parti mener, det er et spørgsmål, om der ikke, når talen er om enkepension, er mulighed for at nå frem til en mere betryggende ordning end den særhjælp, der er foreslået i lovforslaget. Som sagt ser vi med megen velvilje på forslaget, men mener dog, at man bør rette ved det forhold, at også dette forslag først skal træde i kraft den 1. april 1957.

Hvad folkepensionen angår, var der vel næppe mange, der havde ventet, at alle ville se med velvilje derpå. Talen om, at der ikke er råd, har jo været ført i landets aviser, og også medlemmer af det høje ting har udenfor tinget udtalt sig om de betænkkeligheder, de havde. Det kom også til udtryk her i dag, vel stærkest i den tale, der blev holdt af det konservative folkepartis ordfører, det ærede medlem hr. Poul Møller, som advarede mod folkepensionen med den begrundelse, at vi ikke havde råd til at gennemføre den. Kommunisterne må afvise

[Ragnhild Andersen.]

talen om, at det danske samfund ikke har råd til at gennemføre en folkepension.

Vi mener, at denne tale må sættes på plads som det, den er, bagstrøbets kendte toner, der har lydt lige så længe, arbejderbevægelsen har været til. De lyder, hver gang fremskridt er i sigte, og de søger hver gang at standse det. Der blev aldrig råd, om man skulle lytte til bagstrøbets toner.

Det undrer mig forøvrigt, at det ærede medlem hr. Poul Møller i dag talte varmt om folk med små indtægter og rentemodtagerne og advarede mod at gå for vidt med folkepensionen. Jeg erindrer fra kommissionen, hvordan de konservative selv stillede skitseforslag om folkepension. Det kan læses på side 192 i folkeforsikringskommissionens betænkning, at de konservative i deres forslag forudså, at der af det beløb, de ville stille til rådighed til folkepension, kun skulle gives 37 pct. i folkepension til rentemodtagerne, medens der skulle gives 63 pct. til ikke-rentemodtagere, altså til de bedre stillede. Jeg kan ikke helt få den tale til at rime med de betragtninger, som det ærede medlem hr. Poul Møller fremsatte her for et øjeblik siden.

Kommunisterne har foreslået 100 pct. til rentemodtagerne og mener fortsat, at hvad velhaverne angår, må det nok være muligt for alle bedrestillede at vente de 5 år, indtil alle, som kun har rente eller små indtægter at leve af i deres alderdom, har fået deres indtægt bragt op på et betryggende niveau og på et i forhold til den øvrige befolkning rimeligt niveau; det må vel siges, at $\frac{2}{3}$ af gennemsnitsindtægten, der også var udgangspunktet for den socialdemokratiske 30 års skitse, er et rimeligt niveau at bringe pensionen op på indenfor de første 5 år. Vi mener, at de velhavende nok må kunne vente, indtil det sker.

Kommunisterne har med deres forslag her i tinget vist en vej, som efter vor opfattelse ikke alene vil føre til tryghed for alle nulevende gamle, men som efter vore synspunkter også svarer til befolkningens behov for og ønske om tryghed i alderdommen. Et liv i nøjsomhed og sparsommelighed, hvor frygt og savn banker på døren, er de vilkår, mange af vore gamle går ind til, når arbejdskraften er opbrugt, og dog er det dem, de ældre, vi kan takke for vort samfunds rig-

dom. De har bygget huse, skoler, værfter, fabrikker, anlagt veje og gader, lavet havneanlæg og rejst broer over bæltter og sunde, som vi alle ser på med stolthed og glæde. De har hentet fisk fra havet, sejlet viden om med vor handelsflåde, opdyrket mager hedejord og lavet store dæmningsarbejder, sået vore marker og hentet kornet hjem. De har arbejdet, så længe de kunne, og opfostret ofte store børneflokke, og alt imens har de livet igennem måttet svare deres skatter og afgifter foruden store bidrag til forsikring mod arbejdsløshed, sygdom og invaliditet.

Sliddet har dog ikke givet dem velstand. Frufterne af deres arbejde tilfaldt andre. Men et arbejdsomt liv i samfundets tjeneste berettiger enhver, som bliver gammel — ikke bare nogle få, men alle vore gamle — til en tryk og værdig tilværelse, fri for savn og frygt. Efter kommunisternes opfattelse påhviler der os alle en moralsk pligt til at sikre alle gamle en god og lys livsaften. Derfor haster det med folkepensionen. Det er da også mit og mit partis håb, at det skal lykkes at få folkepensionen gennemført allerede fra den 1. april 1956, og at man vil tage hensyn til de synspunkter, der indeholdes i det forslag, mit parti har stillet til gennemførelse af folkepensionens første etape.

Søren Olesen: I sin tale ved fremsættelsen af det foreliggende lovforslag og i bemærkningerne til lovforslaget siger den højtærede socialminister, at forslaget er udarbejdet på grundlag af et fællesforslag fra socialdemokratiets og det radikale venstres repræsentanter i folkeforsikringskommissionen. I den forbindelse må det bemærkes, at de to repræsentanter kun udgør et meget lille mindretal af kommissionens 14 medlemmer. De repræsenterer ganske vist et flertal her i tinget, men dog et meget lille flertal.

Når ikke flere af kommissionens medlemmer har kunnet tilslutte sig dette forslag eller kunnet samles om andre af de forslag, der er fremsat, må det være berettiget at sige, at de mange problemer omkring folkepensioneringen langtfra er afklaret. Denne opfattelse understreges da også i høj grad af, at de ikke-politiske medlemmer af kommissionen, de teknisk og økonomisk sag-

[Søren Olesen.]

kyndige, ikke har taget stilling til noget af forslagene og — bortset fra professor Jørgen Dich — heller ikke selv har stillet forslag. Jeg mener derfor, man kort og godt kan sige, at disse syv medlemmer — halvdelen af kommissionen — har afvist alle de stillede forslag. Tavshed kan jo undertiden sige mere end mange ord. Formodentlig har man ikke kunnet tiltræde noget af forslagene, fordi man ikke anser sagen for at være fuldt belyst og moden til løsning. Jeg må derfor betegne det af ministeren og regeringen stillede forslag som et rent politisk forslag uden tilstrækkelig saglig, økonomisk eller social begrundelse. Jeg ved vel, man vil sige, at der også af venstres og de konservatives medlemmer i kommissionen er stillet forslag om en almindelig folkepension uden hensyn til indtægt og formue; men det forekommer mig, at de to partiers ordførere i dag har været mere optaget af at henvise til de mange vanskeligheder ved gennemførelsen end af at forsvare og begrunde princippet.

Hvad er det så, man foreslår? Man vil hvert år tage flere hundrede millioner kroner fra de yngre, arbejdende aldersklasser og flytte dem over til de ældre, uproduktive aldersklasser — og ikke blot til de gamle, der lever under ringe kår; mere end en trediedel af beløbet vil gå til mennesker, som i forvejen har nok at leve af, og som ikke er i trang, ja, hvoraf mange er velhavende. Det er ret og ligetil, at de yngre må sørge for de gamle, som er i trang, bl. a. fordi samfundet tog en stor del af deres arbejdsudbytte i de yngre år; men retsforbundet finder det aldeles uretfærdigt, at man tager arbejdsudbyttet fra de unge, som skal skaffe sig et erhverv, stifte familie og opretholde et hjem, for at give det til gamle, der i forvejen har lige så stor eller større indtægt end dem, der skal betale.

Jeg vil som eksempel nævne en ung og en ældre, der begge har en indtægt på 10 000 kr.; efter forslaget skal den unge betale til den ældre, for at denne kan få en endnu større indtægt, og det samtidig med at hjemmet og samfundet stiller langt større krav til den unge end til den gamle. Det kan ikke være rigtigt at foretage en sådan omflytning af arbejdsfortjenesten

fra de yngre til de ældre årgange, når disse i forvejen har en indtægt, der er tilstrækkelig til at leve af under betryggende forhold.

Men forslaget er også uforståeligt ud fra et socialt synspunkt. Over et tidsrum af fire år vil man nå frem til at give de dårligst stillede ægtepar, nemlig aldersrentemodtagerne, 900 kr. i pension og de mere velstillede 1 500 kr. Det er en fremgangsmåde, jeg ikke forstår, og jeg har i kommissionen taget afstand derfra, idet jeg i betænkningen, side 200, udtaler:

„Mindretallet kan anbefale, at der ydes en pension som tillæg til den nuværende aldersrente, og at denne pension også ydes til andre gamle med tilsvarende indtægt (aldersrente + fradragsfri indtægt). Derimod kan mindretallet ikke anse det for berettiget at pålægge de yngre producerende aldersklasser nye byrder til forøgelse af ældre medborgeres indtægt, når den i forvejen er på højde med en almindelig arbejdsindtægt eller derover.“

Som bilag til forslaget findes nogle tabeller over, hvad skattheyderne kommer til at betale ved gennemførelsen af denne ydelse til alle gamle. Men man får slet ikke de rigtige tal frem. Tabellerne medtager nemlig kun de to første år, og det er temmelig misvisende, at man derefter i sidste talrække anfører, hvad det bliver efter en årrække, for da er udgiften jo blevet 2½ gang så stor, og der må regnes med 4 pct. af indtægten i stedet for 1½ pct.

Jeg hørte, at det ærede medlem hr. Svend Jørgensen, ordføreren for det radikale venstre, var inde på, at denne fastsættelse af udgifterne ikke gjaldt mere end disse to år, og at man efter den tid antagelig kunne spare så betydelige beløb på statens udgifter, at man ikke behøvede at forhøje beløbet på skattebilletten, måske kunne dette særlige beløb på skattebilletten endda helt falde bort. Jeg kan ikke rigtig forstå, hvordan det ærede medlem kan have så lys en tro, så lyse forhåbninger. Det forudsætter næsten, at retsforbundet til den tid skulle komme til magten, for de gamle partier har ikke vist nogen særlig opfindsomhed i retning af at finde besparelser frem på de offentlige budgetter. Når det ærede medlem i den forbindelse udtalte,

[Søren Olesen.]

at man kunne spare på militæret, må jeg forstå det sådan, at der på det punkt er en slags borgfred i de to første år.

Men vil det så ikke gå ligesådan der, at det til den tid kan blive vanskeligt at få disse besparelser frem? Jo, det kan der vist let blive tale om. Men for os skal det i hvert fald ikke være nogen hindring med hensyn til at finde besparelser frem, hverken på dette område eller på de andre. Efter 6 års forløb er det jo meningen at fortsætte med en højere pension, men derved bliver forholdet endnu værre. Da bliver det næsten udelukkende de bedrestillede, der skal have forhøjelsen, medens aldersrentemodtagerne ikke får stort mere end før.

Jeg vil også omtale et andet forhold, som gør, at beregningerne ikke passer fremover, nemlig at de, som i de næste 25 år rykker ind i de gamles rækker, egentlig har forsømt det allervigtigste til betryggelse af deres egen alderdom, nemlig at sætte et passende antal børn i verden. I forhold til de yngre aldersklasser er de ældres antal jo tiltagende. I 1920erne og 1930erne praktiserede man et- og tobørns-systemet med det resultat, at medens der nu er 5 unge om at forsørge hver gammel, vil forholdet ændres i ugunstig retning i løbet af de næste 25 år; der vil til den tid kun være $3\frac{1}{2}$ ung til at betale for hver gammel. Derved bliver byrden for den yngre del af befolkningen endnu større, og de anførte eksempler på, hvad der skal betales, har derfor slet intet med virkeligheden at gøre. Det ulykkelige fåtallige slægtled, som man nu vil pålægge denne nye og unødvendige byrde, kommer dertil i dobbelt vanskelighed, idet der samtidig bliver flere børn og unge at sørge for, at opdrage, at sætte i gang. Man har ikke villet gentage fædrenes synder, og derfor er der kommet flere børnerige årgange; de rykker nu frem, til dem skal der skaffes plads, og det vil også koste samfundet betydelige summer. I stedet for at love pension ud til velstillede gamle bliver der efter min formening brug for nøje at afveje, hvilke andre opgaver der i fremtiden vil stille krav til den enkelte og til samfundet.

Det er dette spørgsmål, som dagbladet „Information“ har taget op i en artikelrække med overskriften „Folkepension —

eller?“, hvori der nævnes forskellige opgaver, som trænger sig på og stiller krav til den enkelte borger og samfundet. Der nævnes boligsanering, dagpenge under sygdom, børnerige familier og deres behov, bedre plads på hospitalerne, arbejdsplads til de store årgange og bedre forhold for de sindssyge. Det er nogle af de forhold, der er draget frem i denne serie artikler. Der er her virkelig givet en oversigt over, hvad det drejer sig om, og det var ønskeligt, om pressen som helhed ville slå ind på at bringe lignende saglige oplysninger i dette som i andre samfundsspørgsmål.

Sandheden om folkepension til den velhavende er den enkle, at den ikke kan gennemføres økonomisk uden at lægge nye urimelige byrder på de yngre medborgere, at den ikke kan forsvares socialt, idet den vil formindske de beløb, der af den enkelte og samfundet skulle anvendes til boliger, til børnenes og ungdommens uddannelse og start, til de syge, til enker og enlige mødre, til de dårligst stillede gamle og invaliderne. Det er derfor, jeg mener, at man først bør ordne forholdene for dem, som trænger og er vanskeligt stillet, før man går over til at yde pension til mennesker, som strengt taget ikke har det behov, eller til mennesker, som har store og gode indtægter også i alderdommen.

Så siger man, at folkepensionen er gennemført i andre lande. Nej, det er den ikke. Man har nogle steder gjort en såkaldt begyndelse i lighed med, hvad der her er foreslået, og nu sidder man og kan ikke komme videre. Det drejer sig nemlig om altfor store beløb, og de dårligst stillede har intet fået ud deraf.

Da man i folkeforsikringskommissionen ikke kunne samles om noget forslag, bad repræsentanter for socialdemokratiet, det radikale venstre, kommunisterne og retsforbundet kommissionens formand, departementschef Koch, om at forsøge at opstille et samlingsforslag. Resultatet af formandens arbejde findes i betænkningens 9. afsnit, side 191—95. Det er et sammendrag af, hvad man fra alle sider var enig om, og slutter med et skitseforslag, som udvider kredsen af aldersrentemodtagere ved at tillade en højere indtægtsgrænse. Endvidere foreslås et pensionstillæg til rentemodtagerne, et tillæg, som stiger gennem fem år til 782 kr.

[Søren Olesen.]

for et ægtepar i København, men falder bort ved en indtægt omkring 8 500 kr. Uden at gå i enkeltheder, som der naturligvis kunne ændres ved, vil jeg udtale, at havde ministeren taget mere hensyn til retningslinierne i dette forslag, ville lovforslaget sikkert få en lettere gang gennem tinget.

Jeg kan tiltræde principperne i formandens sammendrag. Det er de samme retningslinier, der er fulgt i de to lovforslag om ændring af alders- og invaliderenten og om enkernes forhold. Jeg kan tiltræde, at der gives ret til at have en noget højere indtægt, således som det er foreslået for rentemodtagerne, før der sker fradrag i renten — det gælder såvel aldersrente- som invaliderentemodtagere. Jeg kan også tiltræde det, der er foreslået i lovforslaget om offentlig forsorg angående enkernes og børnenes forhold.

Hvis ministeren lod den øverste trediedel i forslaget om folkepension falde bort ved at sætte en indtægtsgrænse, ville det blive betydeligt billigere at gennemføre, og så kunne befolkningen og folketinget, når de 5—6 år er gået, lettere tage stilling til, om man vil hæve indtægtsgrænsen eller lade den falde helt bort og give pension til alle.

Det ville være bedre for de gamle, som nu lider under dyrtiden, at få en forbedring af deres forhold nu med det samme fremfor at blive henvist til pension i en uvis fremtid. Jeg mener, at man kunne og burde nå et resultat for deres vedkommende allerede i dette folketingsår, således at en ordning kunne træde i kraft fra 1. april, så man ikke som foreslået skulle vente endnu et år. Hvis man ville tage den del bort, som vi finder ikke har behov for at modtage en sådan folkepension, ville man få udgifterne betydeligt ned, og man ville lettere kunne forbedre forholdene for de øvrige.

Endelig må jeg nævne, at det foreliggende lovforslag ikke skaber lighed mellem tjenestemænd og andre borgere. En hel del af diskussionen ude i befolkningen angående folkepensionen har jo netop drejet sig om, at man finder, der er en urimelig forskel mellem den pension, som tjenestemænd kan oppebære på deres gamle dage, og den aldersrente, som bliver andre borgere til del.

Når det nu er sådan, at tjenestemandspensionerne allerede er en meget stor byrde

for stat og kommuner, kan man naturligvis ikke rette på dette forhold ved at stille lignende beløb i udsigt til andre medborgere, det lader sig slet ikke gøre. Og selvom den folkepension, der her er foreslået, bliver ført til ende engang og kommer op i nærheden af eller over de 5 000 kr., som man er standset ved på grundlag af de nuværende pristalsforhold, er der dog slet ikke skabt nogen ligestilling mellem tjenestemænd og andre borgere på dette punkt. Der vil stadig være den store forskel, at tjenestemændene får betydeligt større pensioner end de pensioner, der kan stilles andre borgere i udsigt. Hvis man skal opnå en ligestilling, må det være aldeles nødvendigt — hvis man altså vil gennemføre folkepension til alle — at tjenestemændene i fremtiden kommer ind under samme bestemmelser som andre borgere i landet. Om problemet kan behandles nu i den lønningsskommission, som er nedsat, eller om det må behandles særskilt, skal jeg ikke kunne sige; men det er klart, at der bliver ikke nogen tilfredshed, og der bliver ikke nogen ligestilling, hvis ikke tjenestemændene kommer ind under samme forhold som andre medborgere. Der vil også, hvis det fremsatte forslag bliver vedtaget, hvorefter det foreslås, at tjenestemændene undtages og også fritages for at betale bidrag til folkepensionen, opstå en masse grænsetilfælde, i hvilke det vil være meget vanskeligt at afgøre, om tjenestemænd skal være fritaget for at betale. Der vil vel blive en del tjenestemænd med meget små pensioner, f. eks. sådanne, som af en eller anden grund har måttet gå af, før pensionsalderen indtrådte, som kan få del i folkepensionen. Jeg tror, der vil opstå mange tvivlsspørgsmål, og dem ville man kunne undgå, hvis man kunne finde frem til en generel ordning, omfattende alle, også tjenestemændene.

Retsforbundet kan tiltræde, at aldersrentemodtagernes, invalidernes, enkernes samt andre økonomisk ligestilledes kår forbedres, og at der gives en folkepension som tillæg til renten. Men vi kan ikke gå med til at gå videre og give en pension til alle, også til mennesker, som ikke har behov derfor. Det kan ikke være meningen, at man skal give penge til de gamle, for at de skal foretage en opsparing. Man vil altså gøre de unge umyndige og mener, det er bedre at over-

[Søren Olesen.]

lade pengene til de gamle, således at de kan sætte penge i sparekassen eller på anden måde foretage opsparing. Jeg finder, at de unge bør have dispositionsret over så stor en del som muligt af det, de selv frembringer og indtjener. Efter retsforbundets formening består en betryggelse af alderdommen i, at man er sikret mod fattigdom og nød; derudover kan man ikke stille krav til samfundet.

Ved alle former for forsikring gælder det jo, at hvis man ikke bliver ramt af ulykken — i dette tilfælde altså en ringe indtægt i alderdommen — får man heller ingen erstatning. Vi kan også sige det sådan: hvis huset ikke brænder, får man ingen forsikring udbetalt. Hvordan ville det komme til at se ud, hvis alle de, der havde en brandforsikring, sagde: nu har vi betalt brandforsikringspræmie i så og så lang en årrække og aldrig fået noget, nu vil vi virkelig også have noget? En sådan forsikringsordning lader sig ikke praktisere. Nu vil man sige: ja, men den foreslåede folkepensionsordning er netop ikke en almindelig forsikringsordning. Jeg mener dog, at man må se bort fra dette, hvadenten bidraget i de yngre år skal betales over skattebilletten, ved frivillig tegning, eller hvordan man nu ville indrette det. Der er dog ikke nogen som helst grund til, at de, som ikke får brug for pengene, alligevel skulle kræve deres indbetaling eller endda større beløb udbetalt. Forsikring bliver netop billigere, jo færre der får brug for den. Sådan er det med alle forsikringsformer, og sådan må det også blive med en folkepensionsordning. Vil man gøre byrden overkommelig, må man indskrænke forsikringen til at dække, hvor der er behov for det. På den måde vil også de velstående, som bliver ramt af nød i alderdommen, fordi deres indtægter er faldet bort, være sikret en pension.

Retsforbundet ønsker et samfund, hvor de flest mulige kan sørge for sig selv; det mener vi er bedre end at drage flere og flere ind under offentlig forsorg. De reformer, vi ønsker gennemført, skal fjerne særrettigheder og monopoler, således at den arbejdende befolkning får det fulde udbytte af sit arbejde. Det, vi ønsker, er besparelse på de offentlige udgifter, skattenedsættelse,

fjernelse af de hindringer, der er for samhandel med andre lande, fremskaffelse af billige varer og inddragelse af samfundsskabte værdier til hjælp til dækning af de offentlige udgifter. Det er vort ønske og målet for vor politik, at mange mennesker kan sørge for sig selv, og at det kun bliver få, der, også i alderdommen, kommer til at trænge til den folkepension, vi i dag drøfter her.

Det er derfor, vi har taget det standpunkt, jeg her har gjort rede for. Hvis befolkningen, når årene er gået, ønsker folkepensionsordningen udvidet til at omfatte alle, kan det let ske derved, at man hæver indtægtsgrænserne lidt efter lidt eller lader dem helt bortfalde. Hvis det skulle vise sig — hvad der er vort håb og ønske for samfundets udvikling — at der bliver flere og flere, som kan klare sig selv, ja, så bliver også udgifterne til forsorgen for de gamle lettere at bære, og så bliver denne lovgivning tildels overflødig.

Formanden: Jeg skal her afbryde forhandlingen.

Udvalget angående forslag til folketingsbeslutning om nedsættelse af et udvalg til overvejelse af samarbejdet mellem de for landets økonomiske politik bestemmende faktorer har afgivet betænkning over nævnte forslag. Eksemplarer er omdelt.

Folketingets næste møde afholdes i morgen, torsdag den 24. november, kl. 10 med følgende dagsorden:

- 1) *Valg af 4 medlemmer til det i bevræterlovens § 21 omhandlede overbevillingsnævn.*
- 2) *Fortsættelse af første behandling af:*

Forslag til lov om folkepension, forslag til lov om ændring i lov om folkeforsikring. (Vedrørende ændring af fradragsreglerne for beregning af alders- og invaliderente og pensionstillæg til invaliderentemodtagere m. v.), forslag til lov om ændring i lov om offentlig forsorg (vedrørende hjælp til enker m. v.) og forslag til lov om ændringer i folkeforsikringsloven. (Til gennemførelse af 1. etape af en folkepensionsordning) [af Ragnhild Andersen m. fl.]

[Formanden.]

3) *Tredie behandling af:*

Forslag til lov om forlængelse af og ændringer i lov om bortsalg af visse brugte personmotorkøretøjer.

Mødet hævet kl. 17³².

25. møde.

Torsdag den 24. november kl. 10.

Formanden: I skrivelse af gårds dato meddeler justitsministeren, at han ønsker her i tinget skriftligt at fremsætte:

Forslag til lov for Færøerne om pantsætning af fangst i årene 1956—59.

Skriftlig fremsættelse af lovforslag.

Justitsministeren (Hans Hækkerup): Jeg har herved den ære for det høje folketing at fremsætte *forslag til lov for Færøerne om pantsætning af fangst i årene 1956—1959.*

Loven giver de færøske fiskere hjemmel til at stifte underpant i fangsten for lån, der ydes til udrustning og drift af fiskerfartøjer, og den svarer til tidligere love for hvert af årene 1952—55 og for årene forud for krigen.

I overensstemmelse med et ønske, der fremkom under behandlingen i folketinget af den i 1954 vedtagne tilsvarende lov, foreslås der en længere gyldighedsperiode, nemlig 4 år.

Idet jeg tillader mig at henvise til de bemærkninger, der ledsager lovforslaget, skal jeg anbefale dette til hurtig og velvillig behandling i det høje ting.

Den første sag på dagsordenen var:

Valg af 4 medlemmer til det i beværterlovens § 21 omhandlede overbevillingsnævn.
(Jfr. tidenden sp. 982).

Valgt blev: fhv. landstingsmand *Hans Hansen*, Usserød, fhv. folketingsmand *Quist Hansen*, folketingsmand *Damsgaard* og fhv. folketingsmand *Karl Olsen*.

Den næste sag på dagsordenen var:

*Fortsættelse af første behandling af:
Forslag til lov om folkepension,
forslag til lov om ændring i lov om folkeforsikring. (Vedrørende ændring af fradragsreglerne for beregning af alders- og invaliderente og pensionstillæg til invaliderentemodtagere m. v.),
forslag til lov om ændring i lov om offentlig forsorg (vedrørende hjælp til enker m. v.) og
forslag til lov om ændringer i folkeforsikringsloven. (Til gennemførelse af 1. etape af en folkepensionsordning) [af Ragnhild Andersen m. fl.]*

(Lovforslagene findes i tillæg A. sp. 671, 693, 713 og 731, fremsættelserne i tidenden sp. 949, 963 og 1023 og foregående forhandling i tidenden sp. 1167).

Forhandlingen genoptoges.

Thorkil Kristensen: Det lovforslag, der danner centrum i vore forhandlinger i dag, hedder forslag til lov om folkepension, men i realiteten er det lige så meget et forslag om forhøjelse af aldersrenten. Forholdet er nemlig det, at over halvdelen af de penge, man tænker sig bevilget i henhold til denne lov, skal gå til en forhøjelse af de nuværende rentemodtageres indkomst. Det ville derfor have været mere rigtigt, om lovforslaget havde heddet: forslag til lov om forhøjelse af aldersrenten og om folkepension.

Når forholdet er det, at en meget stor del af de midler, der skal disponeres over i henhold til loven, skal gå til en forhøjelse af aldersrenten, er det rimeligt, at vi, før vi går ind i en diskussion herom, ser lidt på, hvordan aldersrenten rent faktisk har udviklet sig i forhold til andre indkomster i vort samfund i de senere år. Herom indeholder kommissionsbetænkningen meget interessante oplysninger, og jeg henviser særlig til betænkningens side 41—42, hvor der findes en oversigt over disse ting.

Det fremgår heraf, at aldersrentens realværdi i årene 1938—52 er steget med 72 pct.